

Kunst en Cultuur

**Erasmus School of History, Culture
and Communication
Erasmus Universiteit Rotterdam**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q320

© 2013 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen van de Erasmus Universiteit Rotterdam.....	5
Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	5
Samenstelling van de commissie.....	6
Werkwijze van de commissie.....	7
Bijzonderheden aan het bezoek aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.....	8
Samenvattend oordeel van de commissie.....	10
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	16
Bijlagen.....	37
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	39
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	41
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	49
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	52
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	57
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	63
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	65
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	69

Dit rapport is vastgesteld op 17 september 2013.

Rapport over de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen van de Erasmus Universiteit Rotterdam

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

Naam van de opleiding:	Algemene Cultuurwetenschappen
CROHO-nummer:	56823
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie:	Rotterdam
Variant:	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Naam van de opleiding:	Kunst- en Cultuurwetenschappen
CROHO-nummer:	60087
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	Kunst- en Cultuurwetenschappen, Cultural Economics & Entrepreneurship
Locatie:	Rotterdam
Variante(n):	voltijd, deeltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Kunst en Cultuur aan de Erasmus School of History, Culture and Communication van de Erasmus Universiteit Rotterdam vond plaats op 24 april 2013.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Erasmus Universiteit Rotterdam
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	voorwaardelijk positief

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De beoordeling van de bachelor- en masteropleidingen in het domein Kunst en Cultuur van de Erasmus Universiteit Rotterdam valt binnen de clusterbeoordeling Kunst en Cultuur, waarvoor in 2012 en 2013 in totaal 36 opleidingen, verspreid over tien instellingen, worden beoordeeld. De commissie voor de clusterbeoordeling Kunst en Cultuur is samengesteld uit totaal veertien commissieleden:

- Prof. dr. Bart Verschaffel (voorzitter), hoogleraar, Universiteit Gent, België;
- Prof. dr. Michael Astroh (vice-voorzitter), hoogleraar, Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald, Duitsland;
- Em. Prof. dr. Hans van Maanen, emeritus hoogleraar Kunst en Maatschappij & Theaterwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen; voorzitter Kunstraad Groningen;
- Prof. dr. Geert Lernout, hoogleraar vergelijkende literatuurstudie en directeur van het James Joyce Center, Universiteit Antwerpen, België;
- Prof. dr. Mariët Westermann, Vice President of the Andrew W. Mellon Foundation, New York, NY USA;
- Prof. dr. Maximiliaan Martens, hoogleraar, Universiteit Gent, België;
- Prof. dr. Susan Legêne, hoogleraar Politieke Geschiedenis, VU Amsterdam;
- Dr. Boudien de Vries, universitair hoofddocent Sociale Geschiedenis, Universiteit van Amsterdam;
- Dr. Andreas Fickers, Associate Professor for Comparative Media History at the Faculty of Arts & Social Sciences, Universiteit Maastricht;
- Prof. dr. Remieg Aerts, hoogleraar Politieke Geschiedenis, Radboud Universiteit Nijmegen;
- Prof. dr. Jan Willem van Henten, hoogleraar Uitlegging van het Nieuwe Testament, vroeg-christelijke letterkunde en Hellenistisch-Joodse literatuur, Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Mark Delaere, hoogleraar Musicologie, KU Leuven, België;
- Nadeche Seugling, BA (student-lid), bachelor Algemene Cultuurwetenschappen, Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Sylvia Alting van Geusau, MA (student-lid), master Kunstwetenschappen, Universiteit van Amsterdam; independent researcher gespecialiseerd in amusements cultuur en visual culture studies.

Voor ieder bezoek werd op basis van eventuele belangenconflicten, expertise en beschikbaarheid een (sub)commissie samengesteld. Om de consistentie binnen het cluster te waarborgen hebben prof. dr. Bart Verschaffel, prof. dr. Michael Astroh (vice-voorzitter), en prof. dr. Geert Lernout alle bezoeken bijgewoond. Em. prof. dr. Hans van Maanen, was aanwezig bij negen van de tien bezoeken.

Coördinator van de clustervisitatie Kunst en Cultuur was drs. Linda te Marvelde, medewerker van QANU. Projectleider drs. Marieke Textor was aanwezig bij de bezoeken aan de Rijksuniversiteit Groningen, de Vrije Universiteit Amsterdam, de Universiteit Utrecht, de Universiteit van Amsterdam, de Open Universiteit en de Universiteit Leiden. Projectleider drs. Renate Prenen was aanwezig bij de bezoeken aan de Radboud Universiteit Nijmegen, de Universiteit Utrecht, de Erasmus Universiteit Rotterdam, de Universiteit Maastricht en de Universiteit van Tilburg. Projectleider drs. Erik van der Spek was aanwezig bij het bezoek aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Projectleider dr. Marianne van der Weiden was aanwezig bij

het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de projectleiders en de coördinator om de beoordelingen op elkaar af te stemmen. De betrokken projectleiders hebben alle rapporten gelezen.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

De commissie hield haar formele startvergadering op 6 september 2012. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie vastgesteld en werd het domeinspecifieke referentiekader besproken (bijlage 2).

Bij ontvangst van de kritische reflecties van de opleidingen controleerde de coördinator deze op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de kritische reflecties in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden die deelnamen aan het betreffende bezoek. De commissieleden lazen de kritische reflecties en formuleerden vragen en thema's om te bespreken tijdens het bezoek. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleidingen toegestuurd met het verzoek om een reactie. Naast de kritische reflecties lazen de commissieleden gezamenlijk een representatieve set scripties of andere eindwerken per opleiding.

Visitatiebezoeken

Een overzicht van het bezoekprogramma is opgenomen in bijlage 6. De commissie heeft zich voorafgaand aan ieder bezoek middels een voorbereidende vergadering inhoudelijk voorbereid op de visitatie. Tijdens het bezoek zelf is gesproken met een representatieve vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, het opleidingsbestuur, studenten, docenten, alumni, de opleidingscommissie en de examencommissie.

Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaar gesproken en met docenten en begeleiders van de opleiding. Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft een deel van het bezoek gebruikt voor de voorbereiding op de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van elk bezoek heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie gepresenteerd. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en een aantal eerste indrukken per opleiding.

Beslisregels

De visitatie is uitgevoerd conform de beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs van de NVAO (versie van november 2011). In dit accreditatiestelsel is zowel voor de beoordeling op standaardniveau als voor de algemene conclusie over de opleiding als geheel een vierpuntsschaal voorgeschreven (onvoldoende, voldoende, goed, excellent).

De commissie heeft de beoordelingsschalen van de NVAO gevolgd. Deze zijn:

- De beoordeling ‘onvoldoende’ wijst erop dat een standaard, of de opleiding, niet aan de gangbare basiskwaliteit voldoet en op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen vertoont;
- De beoordeling ‘voldoende’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en over de volle breedte een acceptabel niveau vertoont;
- De beoordeling ‘goed’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit;
- De beoordeling ‘excellent’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit en als een (inter)nationaal voorbeeld geldt.

Uitgangspunt van de beoordeling is ‘voldoende’, waarbij de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gestelde criteria. In de ogen van de commissie kan zij het oordeel ‘voldoende’ toekennen, ook wanneer zij kritische opmerkingen heeft gemaakt. Het is dan wel noodzakelijk dat tegenover de kritische opmerkingen positieve observaties staan. Aangetekend moet worden dat als de standaard op een aantal punten goed of excellent krijgt het eindoordeel toch met een ‘voldoende’ beoordeeld wordt.

Rapportage

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie, per instelling, een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is deze aan de betrokken faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Bijzonderheden aan het bezoek aan de Erasmus Universiteit Rotterdam

Het bezoek aan de Erasmus Universiteit Rotterdam vond plaats op 24 april 2013. Het programma van het bezoek is te vinden in bijlage 6 van dit rapport. In dit programma staat tevens weergegeven wie van de commissie aanwezig waren bij de verschillende gesprekken. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt.

De commissie die de opleidingen Kunst en Cultuur van de EUR beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Bart Verschaffel (voorzitter), hoogleraar, Universiteit Gent, België;
- Prof. dr. Michael Astroh (vice-voorzitter), hoogleraar, Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald, Duitsland;
- Em. Prof. dr. Hans van Maanen, emeritus hoogleraar Kunst en Maatschappij & Theaterwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen; voorzitter Kunstraad Groningen;
- Prof. dr. Geert Lernout, hoogleraar vergelijkende literatuurstudie en directeur van het James Joyce Center, Universiteit Antwerpen, België;
- Prof. dr. Susan Legêne, hoogleraar Politieke Geschiedenis, VU Amsterdam;
- Dr. Andreas Fickers, Associate Professor for Comparative Media History at the Faculty of Arts & Social Sciences, Universiteit Maastricht;
- Sylvia Alting van Geusau, MA (student-lid), master Kunstwetenschappen, Universiteit van Amsterdam, independent researcher gespecialiseerd in amusements cultuur en visual culture studies.

De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in bijlage 1.

De commissie werd ondersteund door drs. Renate Prenen, die optrad als secretaris.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van de opleidingen heeft de commissie voorafgaand aan de visitatie meerdere producten beoordeeld. Om het gerealiseerde eindniveau van opleidingen te bepalen hebben de coördinator en voorzitter van de visitatiecommissie per opleiding scripties geselecteerd. De scripties werden aselekt gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studie jaren. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers en varianten (bijlage 7).

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Kunst en Cultuur 2013 over de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, informatie uit gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken, en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar zijn gesteld. De commissie heeft voor de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding op dit moment voldoet aan de criteria voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor de bacheloropleiding als **voldoende**.

De bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen heeft bewust gekozen om zich te concentreren op de context waarin kunst en cultuur bestaan, waarbij het zwaartepunt ligt bij een economische en sociologische benadering van kunst en cultuur. De opleiding schenkt speciale aandacht aan de manier waarop de fasen van productie, distributie, consumptie en waardering van kunst en cultuur zijn georganiseerd en focust minder op de inhoud van kunst en cultuur (de bestudering van het object). Centraal in de opleiding staat het zoeken naar verbanden tussen kunst, de specifieke wereld waarin kunst ontstaat en de bredere maatschappij waarbinnen kunst functioneert. De opleiding schenkt veel aandacht aan de relatie tussen theorie en empirisch onderzoek. In de opleiding komt een reeks theorieën aan bod op het gebied van economie, sociologie, beleid en organisatie, die worden toegepast op de kunsten, erfgoed en de culturele industrie. Voorts kenmerkt de opleiding zich door een relatief grote aandacht voor theorie en methoden, inclusief statistiek, en voor de relatie tussen empirisch onderzoek en toepassingen hiervan in de praktijk.

De commissie heeft waardering voor de toespitsing van de opleiding op het economische en sociologische perspectief. Volgens de commissie geeft het de studenten een unieke positie in het brede domein van kunst en cultuur. Wel adviseert de commissie de opleiding om het profiel verder inhoudelijk aan te scherpen teneinde de eigenheid van de twee perspectieven nog duidelijker naar voren te laten komen. Daarnaast adviseert de commissie om de balans tussen aandacht voor de context van kunst en cultuur versus de aandacht voor de objecten zelf in de opleiding te bezien. Zij stelt dat objectkennis belangrijk is voor de analyse van de context.

De bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen heeft de commissie overtuigend aangetoond dat zij de eindtermen op zorgvuldige wijze heeft geformuleerd. De eindtermen passen bij het gekozen profiel van de bacheloropleiding. De commissie concludeert dat de eindtermen qua niveau en oriëntatie in lijn zijn met de eisen die gesteld worden aan academische bacheloropleidingen.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor de bacheloropleiding als **goed**.

Het eerste jaar van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen behelst uitsluitend verplichte vakken (60 EC). Het tweede en derde jaar bestaat uit een major (95 EC) en een keuzeruimte (25 EC). De major bestaat uit: vijf verplichte verdiepingsvakken (25 EC); overige verdiepingsvakken (15 EC); vakken op het gebied van theorie en methoden (20 EC); een research workshop (5 EC); stage (15 EC); afstudeerproject bestaande uit bachelor thesis en bachelor thesis class (15 EC). De commissie is positief over de inhoud van het curriculum. Wel adviseert de commissie om te bezien hoe het sociologische perspectief, zoals dat reeds voor het economisch perspectief geldt, verrat kan worden in een meer coherente en doorlopende leerlijn die start in de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en doorloopt in de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen.

De commissie heeft veel waardering voor de zorgvuldige wijze waarop de bacheloropleiding is vormgegeven. Ze apprecieert in het bijzonder dat de opleiding binnen het zeer brede en heterogene kennisveld van kunst en cultuur een duidelijke keuze maakt, een toegespitste en evenwichtige leerlijn uitzet en een helder samenhangend en studeerbaar curriculum aanbiedt. De commissie is enthousiast over de plek van de stage in de laatste fase van de bacheloropleiding. Studenten komen hiermee volwassener en met meer ervaring in de masterfase. Wel adviseert de commissie om te bezien hoe de stage nog meer kan bieden in termen van het toetsen van theoretische concepten en modellen aan de praktijk. De commissie oordeelt voorts positief over de internationaliseringsmogelijkheden in het programma.

De commissie is te spreken over het didactisch concept en de didactische werkvormen van de opleiding. De commissie waardeert het dat studenten actief bezig zijn met de leerstof. Ook de kleinschaligheid van de werkvormen spreekt de commissie aan. De commissie oordeelt positief over de studeerbaarheid van de opleiding en de relatief hoge studierendementen. De opleiding heeft zichtbaar en met succes geïnvesteerd in diverse maatregelen teneinde de rendementen te verhogen.

De commissie concludeert dat er sprake is van goed gekwalificeerde en sterk betrokken stafleden. De docenten opereren als team en zijn zeer betrokken bij het onderwijs en de studenten. De commissie vindt het positief dat per 2015 alle docenten in vaste dienst hun Basis Kwalificatie Onderwijs moeten hebben dan wel moeten hebben aangetoond op BKO-niveau te kunnen functioneren. Ook de rol van de studieadviseur en de studentombudsman is in positieve zin opgevallen. De studenten weten de weg naar de docenten, studieadviseur en studentombudsman duidelijk te vinden. Een aandachtspunt betreft de academisch-Engelse taalvaardigheid van docenten. De commissie adviseert de opleiding om hier strikter op toe te zien en eventueel docenten te stimuleren bijscholing te volgen.

De commissie stelt vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de studenten. Daarnaast stelt de commissie vast dat het kwaliteitssysteem van de opleiding zodanig is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de opleiding worden gesignaleerd en uitgevoerd. Hierbij zijn de docenten en studenten via de opleidingscommissie voldoende betrokken.

De commissie komt tot de slotsom dat de inhoud en vormgeving van het programma, de kwaliteit van het personeel, en de opleidingsspecifieke voorzieningen, de toegelaten studenten goed in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor de bacheloropleiding als **voldoende**.

De commissie stelt op basis van de kritische reflecties en het beschikbare toetsmateriaal vast dat het systeem van tussentijdse toetsing en beoordeling voldoet. Vrijwel alle cursussen in de bacheloropleiding worden op meerdere manieren en momenten getoetst en de toetsing is inhoudelijk van voldoende niveau. De commissie stelt voorts vast dat er sprake is van een weloverwogen toetsbeleid dat richtinggevend is voor de toetsen en beoordelingen in het onderwijsprogramma. De commissie is van mening dat de compensatieregeling, als onderdeel van dit toetsbeleid, onbedoelde negatieve gevolgen kan hebben voor het niveau van de opleiding. Zij adviseert de opleiding dan ook om de ontwikkelingen nauwlettend te monitoren en te evalueren. De commissie waardeert de wijze waarop de examencommissie haar gewijzigde rol in de kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling heeft vormgegeven en sturend is in de verdere vormgeving en implementatie van het toetsbeleid.

De opleiding maakt gebruik van adequate scriptieprocedures en –protocollen. De docenten hanteren standaard beoordelingsformulieren en alle theses worden beoordeeld door een tweede beoordelaar. Teneinde het eindniveau van de studenten te bepalen heeft de commissie diverse theses bestudeerd. De commissie concludeert op basis van deze informatie dat studenten van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen de beoogde eindkwalificaties realiseren.

Qua inhoud en niveau van de bachelortheses stelt de commissie vast dat deze aan de maat zijn en een bachelorniveau aantonen. De commissie is met name te spreken over de adequate wijze waarop studenten onderzoeksmethoden en –technieken toepassen. Ook is de commissie positief over de structuur van de theses. Tegelijkertijd bemerkt de commissie dat het onderzoeksterrein waarop studenten werken smaller is dan wat de opleiding beoogt. Ook stelt de commissie vast dat een groot aantal theses weliswaar methodisch adequaat is uitgevoerd maar theoretisch en reflexief gezien enigszins beperkt zijn. De commissie bemerkt daarbij bij enkele theses een bepaalde irrelevantie wat betreft de onderzoeksvraagstellingen. De commissie brengt de bevindingen in relatie met de beperkte aandacht voor de objecten van kunst en cultuur zelf binnen het onderwijs.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, informatie uit gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken, en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar zijn gesteld. De commissie heeft voor de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de criteria voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor de masteropleiding als **voldoende**.

De Erasmus Universiteit Rotterdam kiest er voor om in de interdisciplinaire masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen te concentreren op de context waarin kunst en cultuur bestaan. In de opleiding staan wetenschappelijke theorievorming en onderzoek op het gebied van productie, afname en distributie van culturele producten en diensten centraal. Hierbij ligt de nadruk op sociologische en economische theorieën, gangbare en actuele onderzoeksmethoden en de toepassing hiervan in het betreffende werkgebied. De opleiding kent twee masterprogramma's: *Cultural Economics and Entrepreneurship* (CEE, Engelstalig) en

Kunst- en Cultuurwetenschappen (KCW, Nederlandstalig). Het CEE-programma onderzoekt de interactie tussen kunst, cultuur en commercie via de bestudering van markten, culturele organisaties en de creatieve industrie vanuit een economisch perspectief. In het KCW-programma wordt de relatie tussen kunst en samenleving meer vanuit een sociologische en beleidsmatige invalshoek bestudeerd.

De commissie concludeert dat de eindtermen van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen vrij breed zijn geformuleerd en op een aantal terreinen ambitieus zijn gesteld gezien de eenjarige opleidingsduur. De commissie beveelt de opleiding aan om de formuleringen van de eindtermen te heroverwegen teneinde de specifieke focus van de beide masterprogramma's duidelijker te profileren.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor de masteropleiding als **voldoende**.

Studenten kiezen bij aanvang van de studie één van de masterprogramma's. De bouwstenen zijn voor beide programma's dezelfde: vijf thematische seminars (totaal 25 EC); twee research seminars/workshops (totaal 10 EC); master thesis class (5 EC); en master thesis (20 EC). De commissie stelt vast dat de cursussen zodanig zijn vormgegeven dat zij bijdragen aan het verwerven van de eindkwalificaties door de studenten. De commissie concludeert dat de inhoud en het niveau van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de eindtermen van de opleiding.

De commissie is er positief over dat de twee perspectieven, het sociologische en het economische perspectief, worden aangeboden in de twee aparte masterprogramma's. Studenten krijgen zo de mogelijkheid om zich op een verdiepend niveau te specialiseren in één van de richtingen. Wel adviseert de commissie om te bezien hoe het sociologische perspectief, zoals dat reeds voor het economisch perspectief geldt, vervat kan worden in een meer coherente en doorlopende leerlijn die start in de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en doorloopt in de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen.

De commissie is te spreken over de didactische werkvormen. De commissie waardeert het dat studenten actief bezig zijn met de leerstof. Ook de kleinschaligheid van de werkvormen spreekt de commissie aan. De commissie oordeelt positief over de studeerbaarheid van de opleiding en de relatief hoge studierendementen. De opleiding heeft zichtbaar en met succes geïnvesteerd in diverse maatregelen teneinde de rendementen te verhogen.

De commissie concludeert dat er sprake is van goed gekwalificeerde en sterk betrokken stafleden. De docenten opereren als team en zijn zeer betrokken bij het onderwijs en de studenten. De commissie vindt het positief dat per 2015 alle docenten in vast dienst hun Basis Kwalificatie Onderwijs moeten hebben dan wel moeten hebben aangetoond op BKO-niveau te kunnen functioneren. Ook de rol van de studieadviseur is in positieve zin opgevallen. De studenten weten de weg naar de docenten en de studieadviseur duidelijk te vinden. Een aandachtspunt betreft de academisch-Engelse taalvaardigheid van docenten. De commissie adviseert de opleiding om hier strikter op toe te zien en eventueel docenten te stimuleren bijscholing te volgen.

De commissie stelt vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de studenten. Daarnaast stelt de commissie vast dat het kwaliteitssysteem van de opleiding zodanig is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de opleiding worden gesignaleerd en uitgevoerd. Hierbij zijn de docenten en studenten via de opleidingscommissie voldoende betrokken.

De commissie komt tot de slotsom dat de inhoud en vormgeving van het programma, de kwaliteit van het personeel, en de opleidingsspecifieke voorzieningen, de toegelaten studenten in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor de masteropleiding als **voldoende**.

De commissie stelt op basis van de kritische reflecties en het beschikbare toetsmateriaal vast dat het systeem van tussentijdse toetsing en beoordeling voldoet. Vrijwel alle cursussen in de masteropleiding worden op meerdere manieren en momenten getoetst en de toetsing is inhoudelijk van voldoende niveau. De commissie stelt voorts vast dat er sprake is van een weloverwogen toetsbeleid dat richtinggevend is voor de toetsen en beoordelingen in het onderwijsprogramma. De commissie waardeert de wijze waarop de examencommissie haar gewijzigde rol in de kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling heeft vormgegeven en sturend is in de verdere vormgeving en implementatie van het toetsbeleid.

De opleiding maakt gebruik van adequate scriptieprocedures en –protocollen. De docenten hanteren standaard beoordelingsformulieren en alle theses worden beoordeeld door een tweede beoordelaar. Teneinde het eindniveau van de studenten te bepalen heeft de commissie diverse theses bestudeerd. Ook heeft zij gekeken naar de uitstroomgegevens van de masterstudenten. De commissie concludeert op basis van deze informatie dat studenten van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen de beoogde eindkwalificaties realiseren.

Qua inhoud en niveau van de mastertheses, oordeelt de commissie positief over de wijze waarop studenten onderzoeksmethoden en –technieken weten toe te passen. Ook is de commissie positief over de structuur van de theses. De commissie ziet de ruime aandacht hiervoor in het programma duidelijk terug in de eindwerkstukken van de studenten. Wel constateert de commissie enkele tekortkomingen in de theses die zij ook waarneemt bij de aanpalende bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen. Zo constateert de commissie dat een aantal theses methodisch adequaat is uitgevoerd maar op theoretisch en reflexief gebied enigszins beperkt van aard is. Ook ziet de commissie bij een aantal theses een bepaalde mate van irrelevantie wat betreft de onderzoeksvraagstellingen. De commissie brengt de bevindingen in relatie met de beperkte aandacht voor de objecten van kunst en cultuur zelf binnen het onderwijs. Desalniettemin stelt de commissie vast dat de theses adequaat zijn en voldoen aan de academische standaarden op masterniveau.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

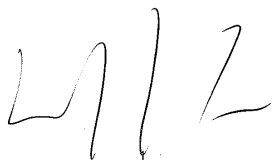
Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende

Algemeen eindoordeel voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 17 september 2013

Prof. dr. Bart Verschaffel

Drs. Renate Prenen

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard wordt inzicht gegeven in de bevindingen van de commissie ten aanzien van het landelijk vastgestelde domeinspecifieke referentiekader (1.1). Vervolgens wordt ingegaan op het profiel en de oriëntatie van de opleiding (1.2), en de beoogde eindkwalificaties (1.3).

1.1 Domeinspecifiek referentiekader

Volgens het domeinspecifieke referentiekader gaan opleidingen op het gebied van Kunst en Cultuur over de bestudering van een of meerdere culturele verschijningsvormen, zoals de wetenschappen, literatuur, beeldende kunst, design, architectuur, muziek, film, televisie, theater, vormgeving (nieuwe) media, erfgoed (hedendaagse dan wel historische) maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en technologische ontwikkelingen, en de relaties hiertussen. De bestudering van kunst en cultuur is vaak multi- of interdisciplinair van aard en geschiedt veelal vanuit vergelijkend perspectief. Zowel meer gebruikelijke disciplines en methodologieën van de geesteswetenschappen als de invloed van de internationale *cultural studies* beweging zijn herkenbaar op dit grote terrein. In de programma's komen meerdere wetenschappelijke perspectieven aan bod, vaak in een multidisciplinair verband, soms ook binnen een meer interdisciplinaire setting: (kunst)historisch perspectief, esthetisch perspectief, filosofisch perspectief (vraagstukken van ethische, methodologische en wetenschapsfilosofische aard), maatschappijwetenschappelijk perspectief (vraagstukken van politieke, religieuze, juridische, economische en sociale aard) en organisatorisch perspectief (de productie, distributie en consumptie van de brede waaier van kunst- en cultuuruitingen, maar ook de conservering en ontsluiting daarvan). Het domeinspecifieke referentiekader bevat landelijk vastgestelde eindtermen voor bachelor- en masteropleidingen in het domein Kunst en Cultuur. Opleidingen hebben de vrijheid om hierbinnen verschillende accenten te leggen en bijpassende doelstellingen te hanteren.

De commissie heeft het domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en besproken tijdens de startvergadering. Zij stelt dat het kader op een correcte, ambitieuze maar globale wijze het veld van de Kunst en Cultuur beschrijft. Hierdoor is het weinig richtinggevend voor de inrichting van het onderwijs. Het geeft de opleidingen vanzelfsprekend veel ruimte om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen en eindkwalificaties te formuleren en te onderbouwen dat aan de criteria voor niveau (bachelor of master) en oriëntatie (wetenschappelijk onderwijs) wordt voldaan.

1.2 Profiel en oriëntatie

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

Volgens de kritische reflectie is de visie van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen dat kunst en cultuur niet als losse fenomenen in de samenleving staan. De bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen heeft bewust gekozen om zich te concentreren op de context waarin kunst en cultuur bestaan, waarbij het zwaartepunt ligt bij een economische en sociologische benadering van kunst en cultuur. De opleiding schenkt speciale aandacht aan de manier waarop de fasen van productie, distributie, consumptie en waardering van kunst en cultuur zijn georganiseerd en focust dus minder op de inhoud (oftewel het object) van kunst en cultuur. Centraal in de opleiding staat het zoeken naar verbanden tussen kunst, de specifieke wereld waarin kunst ontstaat en de bredere maatschappij waarbinnen kunst functioneert.

De opleiding schenkt veel aandacht aan de relatie tussen theorie en empirisch onderzoek. In de opleiding komt een reeks theorieën aan bod op het gebied van economie, sociologie, beleid en organisatie die worden toegepast op de kunsten, erfgoed en de culturele industrie. Voorts kenmerkt de opleiding zich door een relatief grote aandacht voor theorie en methoden, inclusief statistiek, en voor de relatie tussen empirisch onderzoek en toepassingen hiervan in de praktijk.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Evenals in de bacheloropleiding, kiest de Erasmus Universiteit Rotterdam er voor om zich in de interdisciplinaire masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen te concentreren op de context waarin kunst en cultuur bestaan. In de opleiding staan wetenschappelijke theorievorming en onderzoek op het gebied van productie, afname en distributie van culturele producten en diensten centraal. Hierbij ligt de nadruk op sociologische en economische theorieën, gangbare en actuele onderzoeksmethoden en de toepassing hiervan in het betreffende werkgebied.

De opleiding kent twee masterprogramma's: *Cultural Economics and Entrepreneurship* (CEE, Engelstalig) en *Kunst- en Cultuurwetenschappen* (KCW, Nederlandstalig). Het CEE-programma onderzoekt de interactie tussen kunst, cultuur en commercie via de bestudering van markten, culturele organisaties en de creatieve industrie vanuit een economisch perspectief. In het KCW-programma wordt de relatie tussen kunst en samenleving meer vanuit een sociologische en beleidsmatige invalshoek bestudeerd.

De commissie heeft met het opleidingsmanagement, docenten en studenten gesproken over het profiel van de bachelor- en masteropleiding. De commissie heeft waardering voor het uitgesproken profiel van beide opleidingen. Volgens de commissie geeft het sterk economische en sociologische perspectief van de opleidingen studenten een unieke positie in het brede domein van kunst en cultuur. De commissie geeft de opleidingen wel in overweging om te bezien of een inhoudelijke aanscherping van het profiel mogelijk is waarbij de eigenheid van de twee perspectieven nog duidelijker naar voren komt.

De geïnterviewde studenten benadrukken te hebben gekozen voor deze opleidingen juist vanwege het profiel. De commissie ziet evenwel dat de sterke focus op de context van kunst en cultuur, zoals de vorige visitatiecommissie reeds constateerde, ten koste gaat van de aandacht voor de kunstobjecten zelf. Hierdoor raken studenten beperkt vertrouwd met de kunstobjecten zelf en hebben ze mogelijk moeite om fenomenen echt goed te kunnen problematiseren.

Het management en de docenten geven tijdens het gesprek met de commissie aan dat de interdisciplinaire opleidingen zich op het snijvlak van de geesteswetenschappen en de sociale wetenschappen bevinden. Zij zien dat in het afnemende veld de afgestudeerden gewaardeerd worden om hun sociaal maatschappelijke en economische focus. Zij zijn zich er van bewust dat studenten daarnaast ook enige kennis van de objecten van kunst en cultuur zelf moeten hebben. In de afgelopen jaren is de aandacht hiervoor in de opleidingen dan ook versterkt. Ook trachten de opleidingen studenten een kritische houding bij te brengen ten aanzien van verschillende theorieën en modellen die aan bod komen in het onderwijs. Docenten merken in dit kader op dat zij een duidelijk onderscheid zien tussen bachelor- en masterstudenten. Daar waar bachelorstudenten theorieën en modellen vooral toepassen, zien ze dat masterstudenten een meer kritische houding ontwikkelen en in hun onderzoek meer aandacht opbrengen voor het specifieke karakter van het artistieke fenomeen.

1.3 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen staan weergegeven in bijlage 3.

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

Volgens de kritische reflectie beoogt de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen studenten brede kennis en diepgaand inzicht op het terrein van kunst- en cultuurwetenschappen bij te brengen. Meer in het bijzonder gaat het om het bieden van wetenschappelijk inzicht in de maatschappelijke inbedding en de betekenis van kunst en cultuur en in de aard, de historische ontwikkelingen en de organisatie van de productie en de distributie en consumptie van een breed scala van kunst- en cultuuruitingen.

De opleiding beoogt academisch gevormde studenten af te leveren die in staat zijn een eenvoudig wetenschappelijk onderzoek op te zetten en uit te voeren. De opleiding is erop gericht dat de studenten na drie jaar over een grondige theoretische en methodologische kennis op academisch niveau beschikken, waardoor zij met succes een masteropleiding kunnen volgen of de beroepspraktijk in kunnen gaan. Aan de Erasmus Universiteit Rotterdam kunnen studenten doorstromen in de master *Kunst- en Cultuurwetenschappen*, de master *Media Studies* en de research master *Media Studies*. Buiten de eigen universiteit is instroom mogelijk in een andere masteropleiding op het gebied van cultuurwetenschappen, zowel in Nederland als in het buitenland. Hoewel uit de eindkwalificaties blijkt dat de opleiding aandacht besteedt aan de voorbereiding op een maatschappelijke loopbaan, geven de geïnterviewde studenten aan dat verreweg de meeste afgestudeerden opteren voor een vervolgstudie op (research)master-niveau.

De commissie merkt op, zoals ook blijkt uit paragraaf 1.2, dat de eindtermen vooral zijn toegespitst op de context van kunst en cultuur en dat er relatief weinig aandacht is voor de bestudering van de objecten zelf. Ook ziet de commissie duidelijk in de eindtermen terug dat de opleiding veel nadruk legt op het leren en toepassen van theorieën en methoden, inclusief statistiek, en dat de kritische, theoretische reflectie hierop minder nadrukkelijk aanwezig is.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Zoals uit de kritische reflectie blijkt, leren studenten in de masteropleiding te analyseren hoe organisaties cultuur produceren en verspreiden en hoe het publiek zich tot het aanbod verhoudt. Studenten leren op grond hiervan trends in de kunstwereld te begrijpen en te voorspellen. Sociologie, economie, management en beleid zijn daarom belangrijke pijlers in de opleiding. De opleiding beoogt studenten op te leiden die na afronding van de opleiding kennis hebben van en inzicht hebben in de wetenschappelijke theorievorming en het

onderzoek naar maatschappelijke, beleidsmatige, economische en organisatorische vraagstukken op het terrein van de productie, de distributie en de afname van culturele producten en diensten. Afgestudeerden kunnen deze kennis toepassen binnen de publieke en private organisaties in de culturele sector en kunnen zelfstandig een bijdrage leveren aan het wetenschappelijk debat over de kunstwereld. Zij komen in aanmerking voor diverse functies in de kunst- en cultuursector, zoals beleidsfuncties, managementfuncties, voorlichtings- en publiciteitsfuncties, journalistieke beroepen en het zelfstandig cultureel ondernemerschap. Ook beleids- en bestuursfuncties bij de overheid en het (wetenschappelijk) onderwijs en onderzoek staan in principe open voor de alumni.

De commissie heeft de eindtermen bestudeerd en stelt vast dat ze vrij algemeen zijn geformuleerd en op een aantal terreinen ambitieus zijn gesteld. Mede op basis van de gesprekken tijdens het visitatiebezoek ziet de commissie enigszins een discrepantie tussen de geformuleerde eindtermen en de feitelijke ambities en profielkeuzes van de opleiding.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen aan de Erasmus Universiteit Rotterdam wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie zijn geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen. Zij heeft de eindkwalificaties in dat kader afgezet tegen het domeinspecifieke referentiekader, de gezamenlijke landelijke eindtermen, en het profiel en de oriëntatie van de opleidingen.

De commissie stelt vast dat het globale domeinspecifieke referentiekader van opleidingen vraagt om eigen keuzes en accenten binnen het veld van de kunst en cultuur goed te onderbouwen en te vertalen in heldere doelstellingen en eindkwalificaties. De commissie heeft waardering voor de toespitsing van de opleidingen op het economische en sociologische perspectief. Wel adviseert de commissie de opleidingen om het profiel verder inhoudelijk aan te scherpen teneinde de eigenheid van de twee perspectieven nog duidelijker naar voren te laten komen. Daarnaast adviseert de commissie om de balans tussen aandacht voor de context van kunst en cultuur versus de aandacht voor de objecten zelf in de opleiding te bezien. Zij stelt dat een basale objectkennis belangrijk is voor een relevante analyse van de context.

De bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen heeft de commissie overtuigend aangetoond dat zij de eindtermen op zorgvuldige wijze heeft geformuleerd. De eindtermen passen bij het gekozen profiel van de bacheloropleiding. De commissie concludeert dat de eindtermen qua niveau en oriëntatie in lijn zijn met de eisen die gesteld worden aan academische bacheloropleidingen. Wat betreft de eindtermen van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen heeft de commissie vastgesteld dat deze het niveau en de oriëntatie van de opleiding adequaat expliciteren. Wel merkt zij op dat de eindtermen vrij algemeen zijn geformuleerd en op een aantal terreinen wellicht wat ambitieus zijn gesteld. De commissie beveelt de opleiding dan ook aan om de formuleringen van de eindtermen te heroverwegen.

Conclusie

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard wordt voor de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen inzicht gegeven in het onderwijsprogramma (2.1). Vervolgens wordt ingegaan op het didactisch concept (2.2), de instroom en de studeerbaarheid (2.3), het personeel (2.4), de opleidingsspecifieke voorzieningen (2.5), en de kwaliteitszorg (2.6).

2.1 Programma

De commissie is per opleiding nagegaan in hoeverre de door de betreffende opleiding geformuleerde oriëntatie en eindtermen terug zijn te vinden in het curriculum. Zij heeft de tabellen bestudeerd die zijn opgenomen in de kritische reflectie, waarin is aangegeven welke onderdelen van de opleiding gekoppeld zijn aan welke eindtermen. Daarnaast heeft zij tijdens de visitatie inzicht gehad in de beschrijving, het studiemateriaal en de toetsen van verschillende vakken. Aan de hand van deze informatie stelt zij vast dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden kunnen voldoen aan de geformuleerde eindkwalificaties.

2.1.1 Curriculum

Bachelor Algemene Cultuurwetenschappen

Het eerste jaar van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen behelst uitsluitend verplichte vakken (60 EC). Het tweede en derde jaar bestaat uit een major (95 EC) en een keuzeruimte (25 EC).

De major bestaat uit de volgende elementen:

- vijf verplichte verdiepingsvakken (25 EC);
- overige verdiepingsvakken (15 EC);
- vakken op het gebied van theorie en methoden (20 EC);
- een research workshop (5 EC);
- stage (15 EC);
- afstudeerproject bestaande uit bachelor thesis en bachelor thesis class (15 EC).

Schematisch ziet het curriculum van de bacheloropleiding er als volgt uit:

Eerste jaar, BA-1 (tussen haakjes staan de studiepunten vermeld)

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Geschiedenis van Kunst en Cultuur (10)	Sociologie van Kunst en Cultuur (10)	Economie van Kunst en Cultuur (10)	Kunst en Cultuur in de Media (5)
Overdracht van Kunst en Cultuur (5)	Organisatie van Kunst en Cultuur (5)	Kunst- en Cultuurbeleid (5)	Methoden en Technieken van Sociaalwetenschappelijk Onderzoek (5)
			Academisch Schrijven (5)

Tweede jaar, BA-2 (alle vakken in dit jaar hebben een omvang van 5 EC)

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Production and Reception of Culture	Cultural Economics	Cultuurtheorie	Economic Aspects of Cultural Industries
Economic Theory	Verdiepingsvak (keuze uit 3)	Methoden van Kwalitatief en Kwantitatief Onderzoek	Research Workshop (keuze uit 3)
<i>Keuzevak</i>	Statistiek	<i>Keuzevak</i>	Kunstfilosofie

Derde jaar, BA-3 (tussen haakjes staan de studiepunten vermeld)

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
<i>Minor (15 EC)</i>	Mondialisering en Cultuur (5 EC)	Stage (15 EC)	Bachelor Thesis (10 EC)
	Verdiepingsvak (10 EC) (keuze uit 3)	Bachelor Thesis Class (5 EC)	
OF: Buitenlands studieverblijf (30 EC)			

In het eerste bachelorjaar zijn alle onderdelen verplicht. Daarna stelt de student een eigen programma op. Hij/zij kan daarbij een beroep doen op de studieadviseur. De cursief geschreven vakken in het schema behoren tot de keuzeruimte die 25 EC beslaat. Studenten vullen hiervan 15 EC met een minor uit het totale minoraanbod van de universiteit. De resterende 10 EC zijn bestemd voor een selectie uit keuzeonderdelen, die bij voorbaat goedgekeurd zijn door de examencommissie. Voor andere keuzeonderdelen is vooraf toestemming van de examencommissie nodig.

Binnen het curriculum zijn drie specialisatiegebieden te onderscheiden, bestaande uit twee specifieke verdiepingsvakken en een research workshop (totaal 20 EC):

- *Cultuur en Organisatie* (voor masterprogramma Kunst- en Cultuurwetenschappen);
- *Cultuur en Economie* (voor masterprogramma Cultural Economics and Entrepreneurship);
- *Cultuur en Media* (verplicht voor toelating tot het programma Media en Cultuur van de masteropleiding Media Studies).

Studenten zijn niet verplicht een specialisatiegebied te kiezen, maar de meeste studenten geven er wel de voorkeur aan een van deze trajecten te volgen om zich, met het oog op doorstroming naar een bepaalde master, te concentreren op één gebied.

Studenten sluiten de opleiding af met de bachelor *thesis class* en de bachelor thesis. In de bachelor *thesis class* bereiden studenten zich voor op het schrijven van de bachelor thesis. De studenten werken onder begeleiding een probleemstelling uit met deelvragen en bespreken kritisch de relevante theoretische en empirische literatuur. Na de bachelor *thesis class* hebben ze de onderzoeksopzet (inleiding – theoretisch kader – methoden) van de thesis af. Tijdens de

uitwerking van de thesis ligt de nadruk op analyse en conclusie en aanscherping van eerdere hoofdstukken.

De commissie heeft tijdens het bezoek uitgebreid stilgestaan bij het doel en de aard van de stage. Uit de gesprekken met docenten en studenten blijkt dat een belangrijk doel van de stage is om studenten de gelegenheid te bieden zich te oriënteren op het beroepenveld en hun kennis en vaardigheden toe te passen in en te toetsen aan de praktijk. Studenten lopen gedurende een blokperiode stage en sluiten de stage af met een verslag. Daarbij wordt getracht zoveel mogelijk aansluiting te vinden bij de theoretische noties in de voorliggende vakken. De opleiding beschikt over een stagecoördinator die nauwe contacten onderhoudt met het werkveld en zorg draagt voor voldoende stageplekken. Studenten kunnen ook zelf een stageplek aandragen. Een enkele student koppelt de stage aan een bachelorscriptie door bijvoorbeeld onderzoeksdata te verzamelen tijdens de stageperiode. De opleiding biedt sinds twee jaar ook een interne onderzoeksstage aan. Deze is vooral bedoeld voor studenten die graag verder willen in de wetenschap.

Studenten en docenten geven tijdens het gesprek met de commissie aan de stage bijzonder te waarderen. Studenten noemen in dit kader de mogelijkheid om contacten op te doen en zich te profileren met het oog op een toekomstige baan. Wat betreft de plek van de stage in het curriculum geven de docenten aan dat er bewust is gekozen voor een stage in de bachelorfase in plaats van in de masterfase. Dit vanwege de beperkte tijd in de masteropleiding en het streven van de faculteit om studievertraging zoveel mogelijk terug te dringen.

De commissie ziet duidelijk de voordelen van een stage in de laatste fase van de bacheloropleiding. Studenten komen hiermee volwassener en met meer ervaring in de masterfase. Wel is de commissie van mening dat er nog meer uit de stage gehaald zou kunnen worden in termen van theoretische reflectie. Nu lijkt de stage vooral een periode om werkervaring op te doen, waarbij vanuit de opleiding weinig zicht is op en sturing van het daadwerkelijke (inhoudelijke) leerproces van studenten. Dit terwijl een stage ook uitgelezen mogelijkheden biedt om theoretische concepten en modellen nader te toetsen aan de praktijk en hierop te reflecteren.

De commissie heeft voorts stilgestaan bij de internationalisering van de opleiding. De geïnterviewde studenten noemen dat veel studenten gedurende hun bacheloropleiding naar het buitenland gaan. Hiervoor is ruimte in het derde jaar van de bacheloropleiding ingebouwd. Het is goed zelf te organiseren maar er zijn ook uitwisselingsafspraken met buitenlandse universiteiten waar studenten gebruik van kunnen maken.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Zoals beschreven in paragraaf 1.2 kent de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen twee specialisaties die zijn uitgewerkt in twee masterprogramma's: *Kunst- en Cultuurwetenschappen* en *Cultural Economics & Entrepreneurship*. Studenten kiezen bij aanvang van de studie één van de programma's.

De bouwstenen zijn voor beide programma's dezelfde:

- vijf thematische seminars (totaal 25 EC);
- twee research seminars/workshops (totaal 10 EC);
- master thesis class (5 EC) en master thesis (20 EC).

Schematisch ziet het curriculum van de masteropleiding er als volgt uit:

Programma Cultural Economics and Entrepreneurship (CEE)

Term 1	Term 2	Term 3	Term 4
Research Seminar: - Cultural Economics: Theory	Research Seminar: - Cultural Economics: Applications	Thematic Seminars: (2 out of 4): - Creativity and the Economy - Cultural Entrepreneurship - Economics of the Performing Arts - Art Markets: Theory and Practice	Master Thesis
Thematic Seminars: -Cultural Organizations - Cultural Industries	Thematic Seminar: - Arts Management	Start Master Thesis	
Master Thesis Class CEE			

Programma Kunst- en Cultuurwetenschappen (KCW)

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Thematische Seminars: - Kunst, Cultuur en Engagement - Kunst, Publiek en Perceptie - Cultural Policy	Research Workshops: - Kunst en Educatie - Art and Communication	Thematisch Seminar: (1 van de 2): - Cultural Tourism - Cultural Entrepreneurship	Master Thesis
	Thematisch Seminar: - Werelderfgoed	Start Master Thesis	
Master Thesis Class KCW			

Tijdens de *thematische seminars* staan bepaalde thema's centraal. Binnen elk masterprogramma worden vijf vakken aangeboden die zorgen voor een inhoudelijke uitdieping van relevante onderwerpen. De keuzeruimte is beperkt: binnen het KCW-programma zijn vier van de vijf vakken verplicht, bij CEE geldt dat voor drie vakken. Deze seminars vormen samen met de research seminars/workshops de basis voor de opleiding.

In de *research seminars/workshops* verdiepen studenten zich in een onderwerp door zelf onderzoek te verrichten. Behalve dat zij zich inhoudelijk verdiepen, oefenen zij hier tevens onderzoeksvaardigheden die hen voorbereiden op het produceren van de master thesis. De focus op onderzoek kan gestalte krijgen door zelf onderzoek te verrichten, maar ook door bij de bespreking van literatuur de focus te leggen op methodische aspecten van het bestudeerde werk. Er worden casestudies verricht, maar het is ook mogelijk dat studenten zelf praktijkgericht onderzoek doen op basis waarvan zij bijvoorbeeld een communicatieplan voor een culturele instelling schrijven. De kritische reflectie beschrijft dat voor studenten het onderscheid tussen research seminars en thematische seminars niet altijd voldoende helder is, omdat beide seminarotypen zijn opgehangen aan een inhoudelijke lijn, die het vak in hun ogen meer typeert dan de methodische aanpak. Bovendien moeten zij voor zowel research- als thematische seminars papers schrijven, al dan niet op basis van eigen onderzoek. De geïnterviewde masterstudenten bevestigen dit. De komende tijd wil de opleiding het verschil in benadering duidelijker naar voren laten komen.

In een *master thesis class* leren studenten om wetenschappelijk onderzoek op een adequate en efficiënte manier op te zetten en uit te voeren. Centraal staan het kritisch beoordelen en bespreken van de onderzoeksopzet, de gegevensverzameling en de methodologie. Daarnaast

is er veel aandacht voor de analyse, de rapportage en de presentatie van de bevindingen. Alle fases van het produceren van een master thesis worden doorlopen. De master thesis class mondt uit in een onderzoeksvorstel voor hun thesis.

De *master thesis*, ten slotte, staat centraal in de masteropleiding. Het schrijven van de master thesis is een individueel te verrichten activiteit, waarin studenten laten zien dat zij op basis van eigen, oorspronkelijk onderzoek een bijdrage kunnen leveren aan het wetenschappelijke debat over een bepaald onderwerp uit het eigen vakgebied.

De geïnterviewde masterstudenten en alumni zijn tevreden over de inhoud en opzet van de opleiding. Wel merkt een aantal studenten op dat de keuzemogelijkheden beperkt zijn. De commissie is er positief over dat studenten vanaf het begin van de opleiding starten met hun thesis middels de *master thesis class*. Met in totaal 25 EC gereserveerd voor gehele traject krijgen studenten ruim de tijd voor hun thesis.

2.1.2 Realisatie eindtermen in het programma

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

De commissie heeft het overzicht in de bijlage van de kritische reflectie bestudeerd waarin de opleiding wil laten zien hoe de cursussen zijn gerelateerd aan de eindtermen. Hieruit blijkt dat de opleiding op adequate wijze de eindtermen heeft uitgewerkt in concrete leerdoelen van de verschillende vakken. Ook blijkt uit het overzicht dat alle eindtermen in voldoende mate gerealiseerd worden met het onderwijsprogramma.

De commissie constateert op grond van de kritische reflectie, de gesprekken tijdens het bezoek én de bestudering van de lesmaterialen en toetsen dat het curriculum de studenten de mogelijkheden biedt om de beoogde eindtermen te behalen. De commissie spreekt uit veel waardering te hebben voor de wijze waarop het curriculum is vormgegeven. Ze apprecieert in het bijzonder dat de opleiding binnen het zeer brede en heterogene kennisveld van kunst en cultuur een duidelijke keuze maakt, een toegespitste en evenwichtige leerlijn uitzet en een samenhangend, relevant en studeerbaar curriculum aanbiedt.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Evenals de bacheloropleiding is in de bijlagen van de kritische reflectie van de masteropleiding een overzicht opgenomen waarin de eindtermen worden gerelateerd aan de leerdoelen per vak. Dit overzicht laat zien dat alle cursussen bijdragen aan de realisering van meerdere eindtermen en dat alle eindtermen in voldoende mate gerealiseerd kunnen worden door het onderwijsprogramma. Op basis van dit overzicht en de overige informatie verkregen voor en tijdens het visitatiebezoek concludeert de commissie dat studenten de beoogde eindtermen kunnen halen met het huidige curriculum.

De commissie heeft tijdens het bezoek met het opleidingsmanagement en docenten uitgebreid gesproken over de economische versus sociologische benadering van de opleidingen en de uitwerking hiervan in de curricula. De commissie constateert op basis van deze gesprekken en de kritische reflectie, dat beide perspectieven in de bacheloropleiding aan bod komen maar dat in de masteropleiding de perspectieven meer los van elkaar worden aangeboden in de twee masterprogramma's. De commissie vindt dit positief. Studenten krijgen zo de mogelijkheid om zich op een verdiepend niveau te specialiseren in één van de richtingen. De commissie ziet evenwel een duidelijker en meer coherente leerlijn voor het economische perspectief gedurende de bachelor- en masteropleidingen dan voor het sociologische perspectief. Dat laatste geeft vooralsnog een meer verbrokkelde indruk.

Voorts kreeg de commissie op basis van de kritische reflectie de indruk dat, onder andere door het openstellen van een CEE-vak *Cultural Entrepreneurship* voor KCW-studenten, ook het KCW-programma enigszins verschuift naar het economische perspectief. Het is van belang de opties duidelijk te onderscheiden. Daar speelt mee dat de commissie ziet dat er relatief weinig aandacht is voor bijvoorbeeld cultuurpolitiek en theoretische cultuursociologische analyse in de sociologische leerlijn. Hierdoor dreigt de sociologische benadering te versmallen tot een meer empirische en marktgerichte conceptualisering met een sterke nadruk op onderzoeksmethodologie, waarbij men de academische relevantie en het kritisch gehalte van de probleemstelling en de onderzoeksagenda uit het oog verliest.

Het opleidingsmanagement en de docenten hebben de commissie in deze gerustgesteld door in de gesprekken te benadrukken dat het geenszins hun intentie is om het KCW-programma een sterker economisch karakter te geven. Wel willen ze de twee groepen masterstudenten de mogelijkheid bieden van beide perspectieven kennis te nemen. Wat betreft de empirische benadering van het KCW-programma merken de docenten op dat er thans, mede door het aantrekken van nieuwe stafleden, sprake is van een overgangssituatie waarbij de kwalitatieve sociologische benadering in het programma wordt versterkt. De docenten zijn van mening dat het combineren van kwalitatieve en kwantitatieve methoden het programma een sterke en unieke positie geeft.

Tot slot merkt de commissie op, zoals ook blijkt uit paragraaf 1.2, dat er in het curriculum relatief weinig aandacht is voor de objecten zelf, hetgeen een uitwerking kan hebben op het vermogen van studenten om problemen ‘van binnen uit’ te analyseren. De commissie adviseert om de balans tussen aandacht voor de context van kunst en cultuur versus de aandacht voor de objecten zelf in de opleidingen te bezien.

2.2 Didactisch concept en werkvormen

De commissie is nagegaan in hoeverre er sprake is van een passend didactisch concept dat vertaald is naar adequate werkvormen en dat op een passende wijze wordt ingezet, zoals dat van een opleiding in het domein Kunst en Cultuur verwacht mag worden.

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

De kritische reflectie beschrijft dat het didactische concept van de opleiding als uitgangspunt heeft dat studenten zich in drie jaar ontwikkelen tot zelfstandige en kritische academici op bachelorniveau. In de onderwijskundige aanpak is er sprake van een volgende opbouw: van relatief eenvoudige en sterk voorgestructureerde opdrachten naar complexere opdrachten waarin een groter beroep wordt gedaan op de zelfstandigheid en creativiteit van studenten; van relatief intensieve en gedetailleerde begeleiding door de staf naar meer sturing op afstand en op hoofdlijnen; en van een accent op kennisreproductie naar meer aandacht voor de eigen bijdrage aan kennisproductie.

De commissie heeft veel waardering voor het didactisch concept en ziet dit duidelijk terug in de werkvormen die toegepast worden in de verschillende studie jaren. Hoorcolleges komen vooral voor in het eerste deel van de opleiding. Gedurende de opleiding werken docenten in toenemende mate met (kleinere) werkgroepen. Daarnaast vindt er een overgang plaats van een vaststaand en voor iedereen verplicht programma in de eerste helft van de studie naar een fase waarin studenten eigen keuzes kunnen maken. Volgens de kritische reflectie is er in de benadering en overdracht van leerstof in de laatste jaren veel veranderd. Docenten maken veel gebruik van activerende werkvormen waarbij studenten zeer regelmatig een actieve bijdrage leveren in de vorm van bijvoorbeeld papers en presentaties. De studenten met wie de commissie gesproken heeft, bevestigen dit. Zij merken op dat zij in de meeste vakken

wekelijks opdrachten en/of werkstukken moeten maken die tevens onderdeel uitmaken van de tussentijdse toetsing. De commissie oordeelt positief over de combinatie van werkvormen die in haar optiek bijdraagt aan een gestructureerd leerproces.

De commissie heeft tijdens het bezoek stilgestaan bij de inrichting en begeleiding van het bachelor afstudeertraject bestaande uit de bachelor *thesis class* en de bachelorthesis. Het merendeel van de theses is gericht op populaire cultuurfenomenen als mode, entertainment, popmuziek en musea. De commissie constateert ook een bepaalde eenzijdigheid en homogeniteit qua thesisonderwerp en -aanpak. De geïnterviewde docenten lichten toe dat het een bewuste keuze van de opleiding is om bij de bachelor *thesis class* de studenten te verdelen in groepen. Elke groep wordt begeleid door een docent met een bepaalde onderzoeksfocus. Studenten werken binnen een groep aan het opstellen van een eigen onderzoeksopzet die veelal valt binnen het onderzoeksgebied van de betreffende docent. De geïnterviewde docenten geven er blijk van tevreden te zijn met de huidige opzet en begeleiding van het thesistraject. Het huidige traject heeft een duidelijk positieve invloed op de studievoortgang en de kwaliteit van de theses. Ook de commissie ziet duidelijk de positieve elementen van deze aanpak en heeft er veel waardering voor. Desalniettemin is er ook een mogelijke keerzijde van dit strak omlijnde begeleidingstraject omdat het studenten kan afremmen in hun ontwikkeling en creativiteit. De geïnterviewde docenten waarderen het signaal van de commissie en zijn voornemens om nog eens kritisch te kijken naar het gehele thesiproces.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Zoals uit de kritische reflectie blijkt, maakt de opleiding gebruik van activerende werkvormen, waarbij zeer regelmatig van studenten een actieve bijdrage wordt verwacht in de vorm van bijvoorbeeld werkstukken en presentaties. Studenten krijgen daarbij veel tussentijdse feedback op hun leervorderingen, niet alleen van de docent maar ook van collega-studenten. Voorts kenmerkt de didactiek zich door een gerichtheid op het zelflerend vermogen van studenten en het bevorderen van samenwerking tussen studenten.

Binnen de opleiding ligt veel nadruk op het verwerken van wetenschappelijke theorieën en het activeren van analytische vermogens. Studenten dienen in elk programmaonderdeel een klein (kwalitatief of kwantitatief) onderzoek uit te voeren. Vooral de research seminars/workshops en de master *thesis class* hebben een sterke focus op de verdere ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden als opmaat voor het eindproduct, de master thesis waar inhoudelijke kennis en onderzoeksvaardigheden worden geïntegreerd. Omdat dit eindproduct een schriftelijk kritisch verslag is voor een wetenschappelijk publiek, zijn er gedurende de opleiding veel schriftelijke opdrachten om de schrijfvaardigheid te verbeteren.

De studenten en alumni waar de commissie mee gesproken heeft tijdens het visitatiebezoek zijn te spreken over de kleinschalige onderwijsvormen. Men vindt ze intensief en inspirerend. De studenten worden duidelijk uitgedaagd om een eigen visie te ontwikkelen en uit te dragen.

2.3 Instroom en studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens over de instroom, studielast en rendementen van de opleidingen zijn opgenomen in bijlage 5.

2.3.1 Instroom

De toelating tot de opleidingen is vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling.

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

De afgelopen jaren stroomden in de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen gemiddeld rond de 60 studenten per jaar in. De vooropleiding van deze studenten is in de meeste gevallen vwo. Er worden geen eisen gesteld aan het door hen gevolgde profiel.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Het masterprogramma Kunst- en Cultuurwetenschappen had in de afgelopen jaren een gemiddelde instroom van 18 studenten per jaar; het masterprogramma Cultural Economics and Entrepreneurship trok gemiddeld 44 studenten per jaar. De opleiding hoopt de aantrekkingskracht van het programma Kunst- en Cultuurwetenschappen te vergroten door met ingang van 2014 ook dit programma geheel in het Engels aan te bieden.

De toelating tot het programma Kunst- en Cultuurwetenschappen wordt verleend op basis van een bachelordiploma van een Nederlandse universiteit of op basis van een ander WO-diploma (bachelor, master of doctoraal), mits in het programma substantiële aandacht is besteed aan Kunst- en Cultuurwetenschappen, aan sociale wetenschappen en aan methoden van sociaalwetenschappelijk onderzoek. Voor het Engelstalige programma Cultural Economics and Entrepreneurship moet ook substantiële aandacht zijn besteed aan economie. Aankomende studenten dienen een test Engelse taalvaardigheid af te leggen.

Uit de kritische reflectie blijkt dat de instroompopulatie zeer divers is. De opleiding trekt een gevarieerde internationale studentengroep aan. Studenten met een bachelordiploma Algemene Cultuurwetenschappen van een andere universiteit missen met name achtergrond in Statistiek en hebben voor de toepassing van geavanceerde kwantitatieve methoden in het masteronderzoek extra zelfstudie en begeleiding van de supervisor nodig. Voor enkele verwante hbo-opleidingen op het gebied van kunst en cultuur bestaan schakelprogramma's, die bedoeld zijn om deficiënties weg te werken. Daarnaast biedt de opleiding 'crash courses' aan in blok 1 aan (toegelaten) masterstudenten die nog wat kennis missen op een bepaald gebied (vaak economie).

De geïnterviewde studenten die elders een vooropleiding hebben gevolgd, geven aan dat zij zonder al te veel moeite hun draai hebben kunnen vinden in de masteropleiding. Een aantal noemt het schakelprogramma een goede voorbereiding op de masteropleiding.

2.3.2 Studeerbaarheid

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

Volgens de kritische reflectie bedraagt het aantal contacturen voor het eerste studiejaar in 2012-2103 gemiddeld 12 contacturen per week. Het tweede studiejaar telt gemiddeld 11 contacturen per week; het derde studiejaar gemiddeld 4 contacturen per week. Van studenten wordt verwacht dat zij de overige tijd besteden aan zelfstudie. De geïnterviewde studenten zijn van mening dat het programma goed studeerbaar is. Zij moeten hard werken maar kunnen het inhoudelijke niveau van de opleiding goed aan. Wel loopt bij sommige studenten de stageperiode uit waardoor er overlap optreedt met het thesistraject.

De commissie constateert dat de rendementen van de opleiding relatief hoog zijn. De commissie brengt dit in verband met de vele maatregelen die de opleiding heeft genomen om de rendementen te verbeteren. Zo is de begeleiding van studenten bij de start van de opleiding geïntensiveerd en moeten alle eerstejaars een taaltoets Nederlands afleggen gevolgd door eventuele bijscholing. In het kader van het universitair-brede beleidsplan 'Nominaal = Normaal' is in 2012 de norm van het Bindend Studieadvies opgehoogd van 40 naar 60 EC.

Uit het gesprek met het management blijkt dat men de uitgangspunten van het universitair beleidsplan 'Nominaal = Normaal' onderschrijft. Men acht het positief dat studenten het eerste jaar goed doorkomen zodat zij met een schone lei kunnen beginnen aan het tweede studiejaar. Naast de ophoging van de norm van het Bindend Studieadvies heeft men onder andere ook een compensatieregeling ingevoerd en is het aantal herkansingen teruggebracht. Hoewel de commissie serieuze bedenkingen heeft ten aanzien van de compensatieregeling (zie tevens paragraaf 3.1.1), oordeelt de commissie positief over de diverse maatregelen ter bevordering van de rendementen.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Conform de kritische reflectie bedraagt het aantal contacturen in de masteropleiding gemiddeld 6,25 per week in studiejaar 2012-2013. De commissie acht dit voor een masteropleiding adequaat. Dat het programma goed studeerbaar is, blijkt mede uit de rendementcijfers die relatief hoog zijn. Ook de geïnterviewde studenten en alumni bevestigen dat de opleiding goed studeerbaar is.

2.4 Personeel

De commissie heeft de kwaliteit en kwantiteit van het personeel bestudeerd. Uit de kritische reflectie blijkt dat de gemiddelde docent-studentratio voor de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen 1:25 is. De masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen heeft een docent-studentratio van 1:21. De staf is sinds 2009 verrijkt met drie nieuwe jonge docenten. Het vertrek van twee hoogleraren in 2012 heeft er voor gezorgd dat bepaalde vakken door diverse deskundige docenten (tijdelijk) zijn overgenomen. De commissie oordeelt dat de opleidingen voldoende personeel hebben om het onderwijs uit te kunnen voeren.

De wetenschappelijke kwaliteit van de docenten is gewaarborgd doordat zij vrijwel allemaal direct betrokken zijn bij het onderzoek. Docenten brengen op verschillende manieren hun onderzoek in het onderwijs in. Er wordt wel relatief veel gebruik gemaakt van (docent-) promovendi in het onderwijs, met name in de bachelorfase. De commissie vindt het positief dat er veel aandacht is voor de didactische kwaliteiten van de docenten in de selectieprocedure. Ook vindt de commissie het positief dat per 2015 alle docenten in vaste dienst hun Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO) moeten hebben dan wel een vrijstelling moeten hebben verkregen nadat volgens vastgestelde criteria is gebleken dat zij op BKO-niveau functioneren. De commissie waardeert het voorts dat er een didactisch trainingsprogramma is voor (docent-)promovendi als opmaat voor hun BKO bij een vaste indiensttreding. Mede uit de gesprekken met het opleidingsmanagement en de docenten constateert de commissie dat onderwijs binnen de faculteit hoge prioriteit heeft en dat er waardering is voor de inzet van docenten. De faculteit investeert zichtbaar in de didactische kwaliteiten van docenten en de aanwas van nieuwe, talentvolle stafleden.

De commissie heeft gesproken met docenten van beide opleidingen en is onder de indruk van hun betrokkenheid en motivatie. Er is sprake van een goede en enthousiaste werksfeer. Studenten geven aan tevreden te zijn over de inhoudelijke kennis en de inzet van de docenten. Ook vindt men de docenten over het algemeen open en goed bereikbaar. Een aandachtspunt dat naar voren kwam tijdens het visitatiebezoek betreft de academisch-Engelse taalvaardigheid van docenten. Studenten en docenten zijn van mening dat het niveau van een aantal docenten omhoog zou kunnen. Dit blijkt tevens uit het door de commissie bestudeerde schriftelijk studiemateriaal. Desgevraagd geeft men overigens aan dat de universiteit *Academic English* taalcursussen aanbiedt voor docenten en studenten.

2.5 Opleidingsspecifieke voorzieningen

Op basis van de documentatie die zij heeft ontvangen en de gesprekken die zij heeft gevoerd met verschillende gremia, stelt de commissie vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de bachelor- en masterstudenten.

De opleidingen maken voor het onderwijs gebruik van materiële en personele voorzieningen die ook door andere opleidingen worden gebruikt. De studiebegeleiding is in handen van een professionele studieadviseur. De voornaamste taak van de studieadviseur is het voorkomen, signaleren en oplossen van studievertraging. Een van de instrumenten die de studieadviseur daarbij ter beschikking heeft, is een studentvolgsysteem waarmee goed zicht wordt gehouden op de studievoortgang van studenten. Bij geconstateerde problemen roept de studieadviseur de student op voor een gesprek en zoekt men gezamenlijk naar oplossingen. Op basis van de gesprekken met de studenten en de studieadviseur constateert de commissie dat de studieadviseur ervaren is en een goed overzicht heeft. De studieadviseur heeft een duidelijke centrale functie en is toegankelijk.

Naast de studieadviseur kennen de opleidingen een studentombudsman. Deze oefent zijn/haar taak onafhankelijk uit en behandelt klachten en opmerkingen op een vertrouwelijke wijze. Voorts kent de bacheloropleiding sinds 2012 een mentorprogramma (nog in pilotfase) waarbij geselecteerde ouderejaars studenten eerstejaars studenten helpen bij het vinden van een goede balans tussen studielevens en studentleven.

2.6 Kwaliteitszorg

De commissie heeft nagegaan in hoeverre studenten en docenten betrokken zijn en gehoord worden bij het evalueren en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. De commissie heeft de informatie uit de kritische reflecties bestudeerd, schriftelijke onderwijsbeoordelingen bekeken en gesproken met vertegenwoordigers van de opleidingscommissie.

Volgens de kritische reflectie is de opleidingscommissie een gezamenlijke commissie voor de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen en bestaat de commissie uit vier student- en vier docentleden. De leden komen vier keer per jaar bijeen en bespreken diverse vakoverstijgende onderwerpen als onderwijs- en toetsvormen, samenhang en faciliteiten. De studentombudsman en de studieadviseur zijn toehoorders. Tweemaal per jaar worden de evaluaties van de programma's in het afgelopen semester besproken en problemen gesignaleerd. Zo nodig doet de commissie voorstellen tot verbetering.

Uit het gesprek met de vertegenwoordigers van de opleidingscommissie blijkt dat er op dit moment geen masterstudenten in de opleidingscommissie zitten. Echter, gezien de kleinschaligheid van de opleidingen en de korte communicatielijnen, ziet men dit niet als heel bezwaarlijk. De vertegenwoordigers ervaren de sfeer in de commissie als heel open en constructief. Problemen kunnen vrijelijk worden besproken.

Overwegingen

De commissie heeft voor de opleidingen kunnen vaststellen dat de cursussen zodanig zijn vormgegeven dat zij bijdragen aan het verwerven van de eindkwalificaties door de studenten. De overzichten in de kritische reflecties geven een overtuigende representatie van de relatie tussen de eindkwalificaties en de curriculumonderdelen. De commissie concludeert dan ook dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de eindtermen van de opleidingen.

De commissie is positief over de curricula van beide opleidingen. Wel adviseert de commissie om te bezien hoe het sociologische perspectief, zoals dat reeds voor het economisch perspectief geldt, vervat kan worden in een meer coherente en doorlopende leerlijn in de bachelor- en masteropleiding. Daarnaast adviseert de commissie om de balans tussen aandacht voor de context van kunst en cultuur versus de aandacht voor de objecten zelf in de opleidingen te bezien.

De commissie spreekt uit in het bijzonder veel waardering te hebben voor de zorgvuldige wijze waarop de bacheloropleiding is vormgegeven, hetgeen ook terugkomt in de uiteindelijke beoordeling van deze standaard door de commissie. Ze apprecieert in het bijzonder dat de opleiding binnen het zeer brede en heterogene kennisveld van kunst en cultuur een duidelijke keuze maakt, een toegespitste en evenwichtige leerlijn uitzet en een samenhangend en studeerbaar curriculum aanbiedt, gepast voor een academische bacheloropleiding. De commissie is enthousiast ten aanzien van de plek van de stage in de laatste fase van de bacheloropleiding. Studenten komen hiermee volwassener en met meer ervaring in de masterfase. Wel adviseert de commissie om te bezien hoe de stageperiode nog beter benut kan worden in termen van het toetsen van theoretische concepten en modellen aan de praktijk. De commissie oordeelt voorts positief over de internationaliseringsmogelijkheden in het programma.

De commissie is te spreken over de didactische werkvormen van beide opleidingen. De commissie waardeert het dat studenten actief bezig zijn met de leerstof. Ook de kleinschaligheid van de werkvormen spreekt de commissie aan. De commissie oordeelt positief over de studeerbaarheid van de opleidingen en de relatief hoge studierendementen. De opleidingen hebben zichtbaar en met succes geïnvesteerd in diverse maatregelen teneinde de rendementen te verhogen.

De commissie concludeert dat er sprake is van goed gekwalificeerde en nauw betrokken stafleden. De docenten opereren als team en zijn zeer betrokken bij het onderwijs en de studenten. De commissie vindt het positief dat per 2015 alle docenten in vaste dienst hun Basis Kwalificatie Onderwijs moeten hebben dan wel moeten hebben aangetoond op BKO-niveau te kunnen functioneren. Ook de rol van de studieadviseur en de studentombudsman is in positieve zin opgevallen. De studenten weten de weg naar de docenten, studieadviseur en studentombudsman duidelijk te vinden. Een aandachtspunt betreft de academisch-Engelse taalvaardigheid van docenten. De commissie adviseert de opleidingen om hier strikter op toe te zien en eventueel docenten te stimuleren bijscholing te volgen.

De commissie stelt vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de studenten. Daarnaast stelt de commissie vast dat de kwaliteitssystemen van de opleidingen zodanig zijn opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de opleidingen worden gesignaleerd en uitgevoerd. Hierbij zijn de docenten en studenten via de opleidingscommissie voldoende betrokken.

De commissie komt tot de slotsom dat de inhoud en vormgeving van de programma's, de kwaliteit van het personeel, en de opleidingsspecifieke voorzieningen, de toegelaten studenten in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Conclusie

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **goed**.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard worden de bevindingen ten aanzien van de toetsing weergegeven (3.1) en wordt vervolgens de vraag beantwoord of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen realiseren (3.2).

3.1 Toetsing

3.1.1 Toetsbeleid

Volgens de kritische reflectie heeft de faculteit in de afgelopen periode gewerkt aan de totstandkoming van een integraal facultair toetsbeleid. Dit toetsbeleid beschrijft het kader waarbinnen toetsen ontwikkeld en afgenomen worden en sluit aan bij de WHW en bij het universitaire referentiekader ten aanzien van toetsing en examencommissies. Elementen van dit toetsbeleid zijn onder andere het borgen van een goede aansluiting tussen eindtermen en leerdoelen, controle door derden op de validiteit van toetsen, compensatoir toetsen en het borgen van een adequate beoordeling van de theses. De opleidingen hebben inmiddels het toetsbeleid grotendeels geïmplementeerd.

De commissie heeft tijdens het bezoek stilgestaan bij de compensatieregeling. Deze compensatieregeling houdt in dat studenten in het eerste studiejaar een lichte onvoldoende (5.0) voor maximaal twee vakken kunnen compenseren met een 7.0 of hoger voor een ander vak. De compensatieregeling geldt in het tweede en derde bachelorjaar voor maximaal twee vakken. Sommige vakken kunnen niet gecompenseerd noch gebruikt worden als compensatie voor andere vakken zoals de stage, the bachelor thesis class en de bachelor thesis. Zoals reeds toegelicht in paragraaf 2.3.2, is de compensatieregeling onderdeel van het universitaire beleidsplan 'Nominaal = Normaal'. Het management meent dat het huidige pakket aan maatregelen, inclusief de compensatieregeling, een belangrijke bijdrage levert aan de verhoging van de studierendementen. Vorig jaar heeft een pilot plaatsgevonden bij andere opleidingen binnen de universiteit; de eerste resultaten zijn volgens hen veelbelovend. Een aantal geïnterviewde docenten en studenten is ietwat sceptisch ten aanzien van de compensatieregeling. Zij noemen dat een potentieel gevaar van de regeling is, dat studenten relatief moeilijke vakken compenseren met eenvoudige vakken hetgeen consequenties kan hebben voor het niveau van de opleiding in zijn geheel. Ook legt het veel druk op het eerste studiejaar. De commissie deelt hun bezorgdheid. De vertegenwoordigers van de opleidingscommissie en examencommissie geven aan zich bewust te zijn van de mogelijk negatieve effecten van de compensatieregeling. Zij zullen in de komende periode de ontwikkelingen nauwlettend monitoren en evalueren, hetgeen de commissie ondersteunt.

3.1.2 Toetsvormen

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

Uit de kritische reflectie blijkt dat de toetsvormen variëren van duidelijk afgebakende (wekelijkse) opdrachten tot tentamens. Bij het merendeel van de vakken wordt gebruik gemaakt van formatieve toetsen die plaatsvinden tussen de colleges en werkgroepen.

Studenten oefenen hun mondelinge presentatievaardigheden in elk studiejaar. Verder is het concept-paper een veelgebruikte toetsvorm. De student ontvangt feedback die verwerkt moet worden in de definitieve versie.

Tijdens het bezoek heeft de commissie een aantal toetsen en werkstukken bestudeerd en zij constateert dat deze passen bij het niveau en de inhoud van de opleiding. Het valt de commissie op dat er bij de tussentijdse toetsing relatief veel gebruik wordt gemaakt van *multiple choice* vragen. De commissie acht dit, gezien het domein van studie, niet geheel passend. De vertegenwoordigers van de examencommissie lichten toe dat het slechts één van de gehanteerde toetsvormen is om kennis te toetsen. De tussentijdse toetsing weegt mee in de beoordeling van een vak, maar het afsluitende tentamen of werkstuk moet door de student wel met een voldoende worden afgerond. Onder aansturing van de examencommissie zijn de docenten thans bezig met het opstellen van toetsplannen per onderwijsonderdeel. Hierbij kijkt men kritisch naar de gehanteerde toetsvormen in relatie tot de eindtermen en onderwijsvormen. Volgens de vertegenwoordigers van de examencommissie is er onder docenten een sterk bewustzijn van het belang van adequate toetsing.

Zoals beschreven in paragraaf 2.2, ronden de studenten de opleiding af met de bachelor *thesis class* en bachelorthesis. De opleiding heeft in de afgelopen jaren geïnvesteerd in het verhogen van het niveau van de thesis door het hanteren van een eenduidig systeem van begeleiding en beoordeling. Alle docenten gebruiken hetzelfde beoordelingsformulier aan de hand waarvan studenten mondeling en schriftelijk feedback krijgen over hoe zij scoren op de verschillende criteria. Er is sprake van intervisie doordat docenten over en weer optreden als tweede beoordelaar.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Conform de kritische reflectie is de belangrijkste toetsvorm in de masteropleiding de schriftelijke opdracht. Deze varieert van korte papers, langere papers tot uiteindelijk de thesis. Mondelinge presentaties worden in de verschillende seminars zeer belangrijk geacht. Daarnaast is actieve participatie belangrijk. Studenten krijgen na een toets feedback. Dit gebeurt dikwijls individueel, mondeling of schriftelijk, maar kan ook collectief plaatsvinden tijdens een seminar.

De master thesis vormt het sluitstuk van de opleiding. Studenten bouwen hun onderzoeksvoorstel op door deelopdrachten in de master *thesis class*. Daarna zetten studenten zelfstandig een eigen onderzoek op. Zij worden daarbij begeleid door een individuele docent. Aan het einde van het studiejaar moet een vergevorderde conceptversie van de thesis gereed zijn. Deze wordt vervolgens naar de tweede thesisbeoordelaar gestuurd. Alle docenten gebruiken hetzelfde standaard beoordelingsformulier voor de thesis. Evenals bij de bacheloropleiding heeft men in de afgelopen periode gewerkt aan de totstandkoming van een eenduidig en gestructureerd systeem van thesisbegeleiding en –beoordeling hetgeen zijn vruchten afwerpt qua studenttevredenheid en studierendementen.

3.1.3 Examencommissie

Tijdens het bezoek heeft de commissie gesproken met vertegenwoordigers van de examencommissie over hun gewijzigde rol in de kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling. De examencommissie is per september 2012 van start gegaan in een vernieuwde en verzwaarde samenstelling. De afdeling Kunst- en Cultuurwetenschappen wordt daarbij vertegenwoordigd door twee personen. Een belangrijke taak van de examencommissie is - naast reguliere taken op het gebied van toelatingsbeslissingen, vrijstellingen, behandeling van fraude en plagiaat, et cetera - het verder ontwikkelen en implementeren van het facultaire

toetsbeleid. Een onderdeel hiervan vormt het, met behulp van externe deskundigheid, trainen en begeleiden van docenten zodat de kwaliteit van toetsen en beoordelen verbeterd kan worden. De commissie bemerkt bij de examencommissie een grote gedrevenheid om het toetsbeleid en -uitvoering verder te professionaliseren. De commissie heeft hier veel waardering voor.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie is nagegaan of de studenten van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen de beoogde eindkwalificaties realiseren. Om het gerealiseerde eindniveau van de studenten te bepalen, heeft de commissie voorafgaand aan de visitatie tezamen 21 bachelor theses en 15 master theses bestudeerd.

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

De commissie kan zich vinden in de beoordeling van theses door de docenten, zowel wat betreft de becijfering alsook de inhoudelijke feedback. De commissie oordeelt dat de theses voldoen aan het niveau dat van een eindwerkstuk op bachelorniveau verwacht mag worden. De commissie is met name positief over de adequate toepassing van onderzoeksmethoden en –technieken door de studenten. Ook is de commissie in het algemeen goed te spreken over de structuur van de theses die in lijn is met de academische standaarden. Het valt de commissie wel op dat een relatief groot aantal bachelortheses door de docenten alsook door de commissie een lage beoordeling krijgt. Volgens de commissie zijn deze theses eveneens methodisch redelijk tot goed uitgevoerd, maar getuigen ze van beperkte theoretische denkkraft van en geesteswetenschappelijke reflectie door de student. De betreffende studenten lijken moeite te hebben met het problematiseren van bepaalde fenomenen en grijpen veelal terug op het haast mechanisch toepassen van methoden en technieken. De commissie heeft bij een aantal theses bedenkingen bij de wetenschappelijke relevantie van de onderzoeksvraagstellingen. Deze theses lijken veelal gestart vanuit een sterk persoonlijke engagement van de student maar met weinig besef van de academische vraagstelling. Zij dragen daardoor volgens de commissie slechts marginaal bij aan het wetenschappelijke discours.

De commissie heeft tijdens het bezoek gesproken met het management en de docenten over deze bevindingen. Als mogelijke verklaring komt naar voren de groepsgewijze en intensieve begeleiding van studenten tijdens het thesistraject en de nauwe verbintenis tussen een thesisonderwerp en de onderzoeksfocus van de docent (zie tevens paragraaf 2.2). Hierdoor zouden studenten mogelijk niet voldoende uitgedaagd kunnen worden hetgeen ten koste kan gaan van de moeilijkheidsgraad van de theses in termen van theoretische en methodische reflectie. Studenten blijven met andere woorden binnen de relatief veilige kaders van de onderzoekslijn van de docent. De commissie ziet voorts een verband met de beperkte aandacht voor de objecten van kunst en cultuur zelf binnen het onderwijs. Studenten zouden daardoor mogelijk te weinig voeling krijgen met de kunst- en cultuursector en derhalve moeite hebben met het ‘van binnen uit’ analyseren van problemen. Het management benadrukt dat de Erasmus Universiteit Rotterdam bewust heeft gekozen voor een meer sociaal wetenschappelijke benadering in plaats van een zuiver geesteswetenschappelijke benadering. Desalniettemin is men er zich goed van bewust dat een vertrouwdeheid met de specificiteit en het historisch karakter van culturele en artistieke fenomenen en objecten onontbeerlijk is voor een gedegen sociaalwetenschappelijke analyse van de context. De opleiding is voortdurend in ontwikkeling. Het management en de docenten geven aan dat de balans object versus context in het curriculum een belangrijk en actueel discussiepunt binnen

de staf is. Zij waarderen de observaties van de commissie en zullen deze meenemen in de discussies.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Op basis van de bestudeerde theses concludeert de commissie dat de theses voldoen aan het verwachte masterniveau. Wel ligt de becijfering door de docenten ietwat hoger dan de becijfering door de commissie. De commissie ziet bij de masterthesen dezelfde soort aandachtspunten terugkomen als bij de bachelortheses. Echter, door het bereiken van een hoger academisch niveau van de studenten in de masterfase, is volgens de commissie de problematiek minder groot. In algemene zin ziet de commissie dat het merendeel van de studenten in staat is om een degelijke masterthesis te voltooien conform de academische standaarden.

De commissie is nagegaan in welke werkvelden afgestudeerden van de masteropleiding terecht komen en hoe zij de aansluiting tot de arbeidsmarkt ervaren. De kritische reflectie beschrijft dat ruim de helft van de afgestudeerden terecht komt in een beleidsmatige of managementfunctie binnen de overheid of educatieve instelling. 20% werkt binnen de kunst- en cultuursector. De alumni waar de commissie mee gesproken heeft, geven aan dat de masteropleiding een goede voorbereiding was op hun huidige functie.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren.

De commissie stelt op basis van de kritische reflecties en het beschikbare toetsmateriaal vast dat het systeem van tussentijdse toetsing en beoordeling van beide opleidingen voldoet. Vrijwel alle cursussen in de bachelor- en masteropleiding worden op meerdere manieren en momenten getoetst en de toetsing is inhoudelijk van voldoende niveau.

De commissie stelt voorts vast dat er sprake is van een weloverwogen toetsbeleid dat richtinggevend is voor de toetsen en beoordelingen in het onderwijsprogramma. De commissie is van mening dat de compensatieregeling, als onderdeel van dit toetsbeleid, onbedoelde negatieve gevolgen kan hebben voor het niveau van de opleiding. Zij adviseert de opleiding dan ook om de ontwikkelingen nauwlettend te monitoren en te evalueren. De commissie waardeert de wijze waarop de examencommissie haar gewijzigde rol in de kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling heeft vormgegeven en sturend is in de verdere vormgeving en implementatie van het toetsbeleid.

De opleidingen maken gebruik van adequate scriptieprocedures en –protocollen. De docenten hanteren standaard beoordelingsformulieren en alle theses worden beoordeeld door een tweede beoordelaar. Teneinde het eindniveau van de studenten te bepalen heeft de commissie diverse theses bestudeerd van de twee opleidingen. Ook heeft zij gekeken naar de uitstroomgegevens van de masterstudenten. De commissie concludeert op basis van deze informatie dat studenten van de bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen de beoogde eindkwalificaties realiseren.

Qua inhoud en niveau van de theses van beide opleidingen stelt de commissie vast dat deze aan de maat zijn en respectievelijk een bachelor- en masterniveau aantonen. De commissie is met name te spreken over de adequate wijze waarop studenten onderzoeksmethoden en – technieken toepassen. Ook is de commissie positief over de structuur van de theses. De

commissie ziet de ruime aandacht hiervoor in de programma's duidelijk terug in de eindproducten van de studenten.

Wat betreft de bachelortheses stelt de commissie wel vast dat het onderzoeksterrein waarop studenten feitelijk werken smaller is dan wat de opleiding beoogt. De commissie stelt bovendien vast dat een groot aantal theses methodisch adequaat is uitgevoerd maar beperkt theoretisch en reflexief van aard is. De commissie stelt bij een aantal theses vragen bij de academische en intellectuele relevantie van de onderzoeksvraagstellingen. De commissie ziet bij de mastertheses dezelfde soort problemen terugkomen als bij de bachelortheses, zij het op een beperktere schaal door het bereiken van een hoger academisch niveau door de masterstudenten. De commissie brengt de bevindingen in relatie tot de nauwe verbintenis tussen een thesisonderwerp en de onderzoeksfocus van de docent. Ook ziet de commissie een verband met de beperkte aandacht voor de objecten zelf binnen het onderwijs. De commissie heeft veel waardering voor het uitgesproken sociaalwetenschappelijk profiel van de opleiding. Desalniettemin geeft de commissie de opleiding in overweging om de balans object versus context in het curriculum in dit licht te bezien.

Conclusie

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen* als **voldoende**.

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen* als **voldoende**.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

---

Prof. dr. Bart Verschaffel is gewoon hoogleraar architectuurtheorie en architectuurkritiek aan de Universiteit Gent. Hij studeerde wijsbegeerte en mediëvistiek aan de Universiteit Leuven en promoveerde met een onderzoek in de geschiedtheorie. Hij publiceert op het gebied van de cultuurfilosofie, architectuurtheorie, en de esthetica, met als recente monografische publicaties: *Essais sur les genres en peinture: Nature morte, portrait, paysage* (2007), *Van Hermes en Hestia. Over Architectuur* (2010), *Een god is vele dieren. Essays over het werk van Jan Fabre 1988-2010* (2010), en *De zaak van de kunst. Over kennis, kritiek, en schoonheid* (2011). Hij is scenarist van een aantal kunstdocumentaires voor de BRTN over kunstenaars zoals Antoine Wiertz, Henri De Braekeleer, René Magritte, Thierry De Cordier e.a., en was curator van de tentoonstelling *Giambattista Piranesi* in het MSK Gent (2008-2009) en *bob Van Reeth, architect* in BOZAR Brussel (2013).

Prof. dr. Michael Astroh begon in 1972 zijn studie Filosofie en Germaanse en Romaanse talen aan de Universiteit van Bonn en zette die voort aan de École Normale Supérieure te Parijs. Vanaf 1974 schreef hij free-lance voor de Neue Zürcher Zeitung. In 1982 promoveerde hij aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte Leuven. Na enkele jaren te hebben gewerkt als onderzoeksmedewerker aan het Wolfson College te Oxford haalde hij zijn habilitatie aan de universiteit van Saarland en verkreeg hij een aanstelling als Heisenberg docent. Sinds 1995 bekleedt Michael Astroh een professoraat in de Filosofie aan de Ernst Moritz Arndt Universiteit van Greifswald (Duitsland). Zijn publicaties zijn enerzijds gewijd aan vragen aangaande literatuur, kunst, architectuur en muziek, anderzijds aan problemen der fenomenologie, taalfilosofie en de logica en haar geschiedenis.

Em. Prof. dr. Hans van Maanen was van 1982 tot 2011 verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, de laatste tien jaar als hoogleraar Kunst en Maatschappij. Hij studeerde Nederlands en Theaterwetenschap in Utrecht en werkte o.m. bij het Groot Limburgs Toneel (Maastricht) en Toneelgroep Theater (Arnhem). In 1982 promoveerde hij aan de Universiteit Antwerpen. Hij publiceerde nationaal en internationaal over kunstbeleid en schreef regelmatig onderzoeksrapporten voor Nederlandse overheden en kunstinstellingen. Van Maanen is co-voorzitter van STEP (*Project on European Theatre Systems*) en lid van de *editing board* van verschillende internationale tijdschriften waaronder de *International Journal of Cultural Policy*. Hij was zowel bestuurslid als interim directeur van het Fonds voor de Podiumkunsten en sinds zijn emeritaat voorzitter van de kunstraad Groningen. Twee van zijn boekpublicaties zijn: *Het Nederlandse Toneelbestel van 1945 tot 1995*. Amsterdam, 1997: AUP en *How to Study Art Worlds. On the Societal Functioning of Aesthetic Values*. Amsterdam 2009: AUP.

Prof. dr. Geert Lernout is gewoon hoogleraar vergelijkende literatuurwetenschap aan de Universiteit Antwerpen. Hij studeerde in Antwerpen en Dublin en promoveerde in 1984 aan de Universiteit van Toronto op een onderzoek van de invloed van het werk van Friedrich Hölderlin en James Joyce in de Franse naoorlogse kritiek. Sinds 1985 werkt hij in Antwerpen waar hij het James Joyce Centrum leidt. Hij publiceerde artikelen en boeken in het Engels over James Joyce en Friedrich Hölderlin, over vergelijkende en genetische literatuurwetenschap en boeken in het Nederlands over J.S. Bachs Goldberg Variaties, de geschiedenis van het boek, over de bijbel en de manieren waarop de bijbel gelezen wordt en over de invloed van religie in de Verenigde Staten. Daarnaast recenseert hij voor Vlaamse kranten en is hij actief als publicist.

Prof. dr. Susan Legêne is sinds 2008 hoogleraar politieke geschiedenis aan de Vrije Universiteit Amsterdam en momenteel tevens afdelingshoofd van de afdeling Geschiedenis.

Het onderzoeksprogramma waarin zij met velen binnen en buiten de universiteit samenwerkt heeft als overkoepelende noemer *Global History and Heritage in a Post-Colonial World*. Legêne studeerde nieuwe, nieuwste en theoretische geschiedenis ('NINTH') aan het Historisch Seminarium van de Universiteit van Amsterdam. Tussen 1985 en 2008 was zijn verbonden aan het Koninklijk Instituut voor de Tropen; daar werd zij in 1997 Hoofd Museale Zaken van het Tropenmuseum. In 1998 promoveerde zij aan de EUR op een cultuurhistorisch en mede op materiële bronnen gebaseerd onderzoek naar de betekenis van het 19^e-eeuws imperialisme op de vorming van de Nederlandse natiestaat na 1815. In 2004 werd zij parttime bijzonder hoogleraar bij Algemene Cultuurwetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam, op de leerstoel Nederlandse cultuurgeschiedenis, in het bijzonder de studie der voorwerpen, vanwege het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap. Zij heeft ruime ervaring in bestuurlijke gremia, was lid van de Commissie ontwikkeling Nederlandse canon, en is actief in de Nederlandse Nationale Commissie voor Unesco.

Dr. Andreas Fickers is Associate Professor for Comparative media history at the Faculty of arts and social sciences at Maastricht University. He studied history, philosophy and sociology at the universities of Aachen and Reims, specializing on the history of science and technology and the sociology and philosophy of knowledge. He rejoined Aachen University as research and teaching assistant in contemporary history after practical courses at the German Museum for science and technology in Munich and Bonn. His interest in media technologies resulted in a deeper concern for media history (especially radio and television). In 2003 he was appointed Assistant Professor for television history at the department for Media and Culture at Utrecht University, and set up a broader research agenda for a comparative European history of television. Since October 2007, he works at Maastricht University as a member of the department of Arts and Culture and the research group Science, Technology and Society. His scholarly ambition is to bridge theoretical and methodological approaches from various disciplines (especially from history of technology and media and cultural studies) in order to promote a transnational and European perspective in the history of media and technology.

Sylvia Alting van Geusau, MA studeerde Theaterwetenschap en Kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. Ze sloot haar studie cum laude af met de onderzoeksmaster Kunstwetenschappen, waarin ze zich specialiseerde in negentiende-eeuwse panorama's. Tijdens haar studie was ze actief in studieverenigingen en de medezeggenschap. Momenteel is ze freelance onderzoeker en schrijft ze artikelen over spektakelcultuur en media die zich begeven op het grensgebied tussen kunst en theater.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Inleiding

Dit referentiekader is bedoeld voor een breed spectrum aan wetenschappelijke bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland die in het kader van de landelijke heraccreditatieprocedure Geesteswetenschappen, specifiek het subcluster Kunst en Cultuur, worden beoordeeld.

Er is gekozen voor een referentiekader dat niet prescriptief van aard is, maar veel ruimte geeft aan opleidingen om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen en eindkwalificaties te formuleren en te onderbouwen dat aan de NVAO-criteria voor niveau (bachelor of master) en oriëntatie (wetenschappelijk onderwijs) wordt voldaan.

Bij de vormgeving van dit referentiekader is gebruik gemaakt van diverse referentiekaders, zoals die van de Quality Assurance Agency¹ uit Groot-Brittannië. Verder is rekening gehouden met de Dublin-descriptoren en, voor zover mogelijk, het Tuning-project.² Ten slotte is gebruikgemaakt van het rapport Onderwijsvisitatie Kunst en Cultuur uit 2007.³ Het referentiekader is vastgesteld door de visitatiecommissie van het subcluster Kunst en Cultuur en wordt voor de bezoeken aan de opleidingen aangeboden.

Opleidingen op het gebied van Kunst en Cultuur gaan over de bestudering van een of meerdere culturele verschijningsvormen, zoals de wetenschappen, literatuur, beeldende kunst, design, architectuur, muziek, film, televisie, theater, vormgeving (nieuwe) media⁴, erfgoed (hedendaagse dan wel historische) maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en technologische ontwikkelingen, en de relaties hiertussen. De bestudering van kunst en cultuur is vaak multi- of interdisciplinair van aard en geschiedt veelal vanuit vergelijkend perspectief. Zowel meer gebruikelijke disciplines en methodologieën van de geesteswetenschappen als de invloed van de internationale *cultural studies* beweging zijn duidelijk herkenbaar op dit grote terrein. In de programma's komen meerdere wetenschappelijke perspectieven aan bod, vaak in een multidisciplinair verband, soms ook binnen een meer interdisciplinaire setting: (kunst)historisch perspectief, esthetisch perspectief, filosofisch perspectief (vraagstukken van ethische, methodologische en wetenschapsfilosofische aard), maatschappijwetenschappelijk perspectief (vraagstukken van politieke, religieuze, juridische, economische en sociale aard) en organisatorisch perspectief (de productie, distributie en consumptie van de brede waaier van kunst- en cultuuruitingen, maar ook de conservering en ontsluiting daarvan).

Onder deze visitatie vallen de opleidingen met als primair aandachtspunt cultuur, al dan niet in relatie tot maatschappelijke vraagstukken (zoals Algemene Cultuurwetenschappen, Antieke Cultuur, Cultureel Erfgoed, Cultuurbeleid); opleidingen met kunst, architectuur of design als studieobject (zoals Kunstgeschiedenis, Kunstwetenschappen, Kunstbeleid en –management,

---

¹ Subject benchmark statement Communication, media, film an cultural studies (2008); Subject benchmark statement History of art, architecture and design (2008); Subject benchmark statement Art and design (2008); Subject benchmark statement Music (2008), Subject benchmark statement Dance, drama and performance (2007), The Quality Assurance Agency for Higher Education

² A Tuning Guide to Formulating Degree Programme Profiles Including Programme Competences and Programme Learning Outcomes, Bilbao/Groningen/The Hague: Nuffic / TUNING Association, 2010

³ Onderwijsvisitatie Kunst en Cultuur, Utrecht: QANU, 2007

⁴ De aandacht voor (nieuwe) media in de opleidingen in het subcluster Kunst en Cultuur zal eerder vanuit een kunstzinnig perspectief zijn dan bij opleidingen op het terrein van mediastudies in het aparte mediastudiescluster.

Design Cultures); opleidingen gericht op één of meer specifieke media in relatie tot cultuur (zoals Literatuurwetenschap, Film- en televisiewetenschap, Theaterwetenschap, Muziekwetenschap, Mediastudies); opleidingen gericht op religie en cultuur (zoals Religie in Samenleving en Cultuur en Theologie en Religiewetenschappen).

Dit spectrum is breed:

- Sommige opleidingen strekken zich uit over de algemene gebieden van kunst en cultuur terwijl andere zich concentreren op een bepaalde praktijk zoals cultureel erfgoed, architectuur en design, wetenschap en technologie, film, muziek, journalistiek, theater, televisie;
- Sommige opleidingen bevatten een significante historische component, terwijl andere eigentijdse ontwikkelingen benadrukken;
- De opleidingen besteden aandacht aan zeer diverse aspecten van kunst en cultuur, zoals management- en beleidstoepassingen, sociaal gebruik en/of symbolische, esthetische of affectieve betekenissen, praktische of technische aspecten;
- Sommige opleidingen concentreren zich op culturele en esthetische systemen dan wel op specifieke media (bijvoorbeeld, drukmedia, film, televisie, radio, populaire muziek, nieuwe vormen en gebruiken van digitale communicatie, nieuwe esthetische vormen);
- Sommige opleidingen onderzoeken vormen van materiële cultuur en dagelijkse culturele praktijken (bijvoorbeeld populaire culturele vormen en praktijken; religie; culturele instellingen zoals galerijen, musea en theaters diverse erfgoedinstellingen);
- Sommige opleidingen concentreren zich hoofdzakelijk op professionele praktijken en hun bijbehorende creatieve, zakelijke, intellectuele en/of technische vaardigheden, terwijl andere geen rechtstreekse relatie bieden met de media of culturele praktijk.

Het referentiekader definieert welke eisen worden gesteld aan de doelstellingen van de opleidingen, met name aan de domeinspecifieke eindtermen en kwalificaties. Vervolgens gaat het referentiekader in op de domeinspecifieke eisen aan de inrichting en inhoud van het programma.

Doelstellingen, eindtermen/kwalificaties, programma van de opleidingen

Zoals eerder aangegeven is het spectrum aan opleidingen dat in de visitatie Kunst en Cultuur beoordeeld wordt, breed. Verschillende aspecten en disciplines komen, met wisselende accenten en al dan niet interdisciplinair aangeboden, in deze opleidingen aan de orde:

1. cultuurwetenschap / *cultural studies*
2. erfgoedstudies, archiefwetenschap en culturele informatiewetenschap
3. literatuurwetenschap
4. kunst-, architectuur- en designgeschiedenis
5. geschiedenis
6. filosofie
7. letterkunde
8. theater-, film- en/of televisiewetenschap, dramaturgie
9. mediastudies
10. muziekwetenschap
11. sociologie
12. psychologie
13. politicologie
14. wetenschap- & technologiestudies
15. museumstudies en *cultural economics*
16. religiewetenschap
17. wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden
18. algemene wetenschappelijke vorming

Opleidingen leggen verschillende accenten en hanteren bijpassende doelstellingen. Dit heeft implicaties voor de omschreven eindtermen/kwalificaties en het programma van de verschillende (categorieën van) opleidingen. De hieronder omschreven doelstellingen, eindtermen/kwalificaties en het programma moeten daarom in dit licht gelezen worden.

A. Doelstelling en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Kunst en Cultuur worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een initieel (bachelor), dan wel specialistischer (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van de studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een maatschappelijke loopbaan waarbij de kennis en vaardigheden die binnen de studie verworven zijn, van nut kunnen zijn. Eén van de doelen van de bacheloropleiding is de student niet alleen op een maatschappelijke loopbaan, maar ook op een verdere studieloopbaan (met als eerstvolgende niveau: master) voor te bereiden. Voor de masteropleiding geldt dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij kan worden toegelaten tot een opleiding die voorbereid is op een promotie.⁵ Gezien de breedte van het opleidingsaanbod in het subcluster Kunst en Cultuur wordt in dit referentiekader niet verwezen naar een specifieke beroepsactiviteit (met uitzondering van de professionele masters, die theoretische en praktische elementen combineren in het kader van het streven naar beroepsvorming op academisch niveau), noch naar wat de samenleving in de eerste plaats mag en kan verwachten van bachelors en masters van deze opleidingen. Zo gesteld meent dit kader wel degelijk het wetenschappelijk niveau en de maatschappelijke relevantie van de betreffende opleidingen te kunnen beschrijven.

De commissie verwacht van de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de visitatie Kunst en Cultuur beoordeeld worden, dat zij tot doel hebben:

- a. Kennis van en inzicht te bieden: in algemene wetenschappelijke theorievorming en methoden op het terrein van kunst en cultuur zoals in het voorgaande omschreven; in specifieke verdieping ten aanzien van het vakgebied en object van studie; in (actuele) vraagstukken en ontwikkelingen in het vakgebied en hiertoe een beargumenteerd standpunt kunnen bepalen;
- b. Studenten zodanig te vormen dat zij zich in woord en geschrift op academisch niveau kunnen uitdrukken;
- c. Dat studenten bekendheid opbouwen met enkele wezenlijke gebieden van (actueel) onderzoek in het object van studie; concepten en waarden op het gebied van studie kunnen hanteren en onderscheiden en debatten op dat gebied kunnen aangaan, inclusief het bewustzijn dat kennis beperkingen kent;
- d. De student vertrouwd te maken met de waarde van de wetenschappelijke benadering, van inzicht in theorie en methodologie, en van een optiek van relativiteit van interpretaties;
- e. Een kader te bieden waarbinnen de student probleemgericht leert omgaan met de theorie en de verworven kennis, en het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leert toe te passen, ook op bronnen voor het betreffende wetenschapsgebied;
- f. Integratie van de verschillende disciplines bij multi- en interdisciplinaire opleidingen;
- g. Een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis en inzicht, waarbij het accent verschuift van breedte in de bachelor naar diepte in de master;

---

⁵ De oprichting van researchmasters maakt het niet onmogelijk voor 'reguliere' masters een loopbaan in het academisch onderzoek te ambiëren. De masteropleidingen in het subcluster Kunst en Cultuur zullen, hoewel ook wat betreft nadruk op academische onderzoeksmethoden en -praktijken verschillende accenten worden gelegd, hun studenten doorgaans voldoende uitrusten om een wetenschappelijke loopbaan nadrukkelijk tot de opties te laten behoren.

- h. Studenten bewust te maken van de disciplinaire en nationale grenzen die worden overschreden dan wel geslecht in de praktijk van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek alsook in de maatschappelijke praktijk.

De bacheloropleiding biedt een brede opleiding op een of meer wetenschapsgebieden op initieel academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied of programma. Bij de masteropleiding is het ook denkbaar dat de specialisatie en verdieping meerdere vakgebieden bestrijken, hetgeen dan noodzakelijkerwijs gevolgen heeft voor de mate van diepgang.

B. Eindtermen en kwalificaties bacheloropleiding

Studenten die een bachelor hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Kunst en Cultuur beoordeeld worden, beschikken over de volgende domeinspecifieke kennis en vaardigheden. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, verschillende accenten leggen.

Kennis

- Beheersing van de grondbeginselen van de kerndisciplines van de betreffende studie en een algemeen inzicht in de methodologie in de bestudeerde discipline(s);
- Kennis van en inzicht in de eigentijdse ontwikkelingen naargelang de aard van het studieobject en het opleidingsperspectief;
- Verdiepte kennis van een deelgebied van de betreffende studie;
- Kennis van wetenschapsfilosofische achtergronden van het wetenschappelijk onderzoek op het bestudeerde terrein;
- Kennis van inter- en/of multidisciplinaire werkwijzen;
- Kennis van de inbedding van het opleidingsveld in de maatschappelijke praktijk.

Vaardigheden

- Goede taalvaardigheid in de taal van de opleiding zowel qua lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren;
- In staat zijn om relevante wetenschappelijke teksten te lezen, deze te analyseren en te interpreteren en daarover een standpunt verdedigen in de taal van de opleiding;
- Effectief gebruik kunnen maken van naslagwerken op het betreffende vakgebied en bronnen kunnen raadplegen;
- Effectief gebruik kunnen maken van moderne media ('mediawijdsheid');
- Beheersing van de gangbare onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende (sub)discipline(s), de meeste passief, sommige actief (gegevens verzamelen, interpreteren en analyseren);
- Gegevens en wetenschappelijke literatuur (historische, literatuur-, cultuur-, muziek-, televisie-, film-, theaterwetenschappelijk en/of van gekozen hulpdisciplines) op een initieel academisch niveau kunnen verzamelen, analyseren, vergelijken, kritisch toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag kunnen doen;
- In staat zijn tot zelfstandige oriëntatie op relevante beroepssectoren dan wel mogelijke vervolgopleidingen.

Academische vaardigheden en attitude

- In staat zijn zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten;

- Beschikken over de flexibiliteit om de in de opleiding opgedane kennis, inzichten en vaardigheden te integreren in een beroep dat niet strikt aansluit bij de opleiding;
- Zich bewust zijn van de internationale context waarin zichzelf, hun opleiding, en de potentiële arbeidsmarkt zijn gesitueerd en zijn in staat dit besef ten positieve in te zetten in hun opleiding en met betrekking tot hun loopbaan;
- In staat zijn tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid;
- Respect tonen voor (de mening van) anderen.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Uit de eindkwalificaties van de opleiding blijkt dat de opleiding een herkenbare plaats inneemt in de (internationale) maatschappelijke en wetenschappelijke praktijk en is afgestemd op de daartoe vereiste kennis, vaardigheden en attitude.

De bacheloropleidingen in het subcluster Kunst en Cultuur zijn vanuit beroepsperspectief gezien overwegend generalistische opleidingen⁶ die hun waarde in dit opzicht ontleen aan een brede academische vorming en vaardigheden zoals hierboven omschreven.

De opleiding kan aantonen dat zij de eindkwalificaties heeft afgestemd op de verwachtingen van het afnemend veld. Bachelorafgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om beroepen of functies te kunnen vervullen waarvoor een wetenschappelijke bacheloropleiding op het gebied van opleidingen die in de visitatie Kunst en Cultuur beoordeeld worden, vereist of dienstig is.

C. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat betreft kennis en vaardigheden voort op de bacheloropleiding. Onderstaande eindtermen zijn van toepassing afhankelijk van de keuze voor een of meerdere specialismen in de masteropleiding.

Studenten die een master hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Kunst en Cultuur worden beoordeeld, dienen over de volgende kennis en vaardigheden te beschikken. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, verschillende accenten leggen. Dit geldt in het bijzonder voor de professionele masteropleidingen, die sterk betrokken zijn op de beroepsuitoefening.

Kennis

- Kennis van en het vermogen tot actieve deelname aan de wetenschappelijke activiteiten van de discipline dan wel op het multi- of interdisciplinaire terrein waarop de opleiding is gesitueerd, in het bijzonder op het gebied van de gevolgde specialisatie. Dit impliceert voldoende kennis en inzicht voor het zelfstandig opzetten en uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek;
- Kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën, kernbegrippen en thema's, de onderzoeksmethoden en –technieken op het betreffende wetenschapsgebied;
- Kennis van de complexiteit en diversiteit van het vakgebied dan wel het multi- of interdisciplinaire terrein waarop de opleiding is gesitueerd en het vermogen om deze kennis bij de beoordeling van eigen en ander onderzoek toe te passen;

---

⁶ Voor diverse opleidingen binnen het cluster Kunst en Cultuur kunnen de *Subject benchmark statements* van de Quality Assurance Agency for Higher Education leidend zijn bij het opstellen van de eindkwalificaties en doelstellingen, zoals voor opleidingen die duidelijk gericht zijn op *cultural studies*; kunst-, architectuur- en vormgevingsgeschiedenis; drama- en performancewetenschappen; muziekwetenschappen; kunst- en vormgevingwetenschappen.

- Kennis van de inbedding van het opleidingsveld in de maatschappelijke praktijk.

Vaardigheden

- Het beschikken over technische en theoretische vaardigheden om op een zelfstandige en wetenschappelijke wijze bronnen en literatuur te verzamelen, te analyseren en te beoordelen met als doel op een wetenschappelijke wijze verklarende of inzichtelijke werkhypothesen te formuleren en te toetsen;
- Het beschikken over mondelinge en schriftelijke vaardigheden om de in de opleiding opgedane kennis en de resultaten van (eigen) wetenschappelijk onderzoek op een heldere en boeiende wijze kenbaar te maken aan zowel vakgenoten als het bredere publiek en zo een bijdrage leveren aan relevante wetenschappelijke dan wel maatschappelijke debatten;
- Het effectief gebruik kunnen maken van moderne media ('mediawijsheid');
- Het in staat zijn de kennis van de verschillende in de opleiding bestudeerde domeinen te integreren;
- Het in staat zijn een eerste bijdrage te leveren aan en te participeren in het wetenschappelijk debat op het betreffende wetenschapsgebied.

Academische attitude

- Bereid en in staat zijn rekening te houden met sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten bij de oordeelsvorming over en analyse van complexe vraagstukken op het terrein van de opleiding;
- In staat zijn zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen op grond van onvolledige of beperkte informatie, rekening houdend met hetgeen in voorgaand punt is opgemerkt;
- Bereid en in staat zijn tot reflectie op methodische, historische en ethisch-maatschappelijke aspecten van de betrokken wetenschap;
- Bereid en in staat zijn tot reflectie op morele vraagstukken, verband houdend met het eigen vakgebied;
- Studenten zijn zich bewust van de internationale context waarin zijzelf, hun opleiding, en de potentiële arbeidsmarkt zijn gesitueerd en zijn in staat dit besef ten positieve in te zetten in hun opleiding en met betrekking tot hun loopbaan;
- Studenten beschikken over de flexibiliteit om de in de opleiding opgedane kennis, inzichten en vaardigheden te integreren in een beroep dat niet strikt aansluit bij de opleiding.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden en attitudeaspecten om zelfstandig academische beroepen of functies te kunnen vervullen (in een internationale context) waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden beroepen verstaan waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of -verwerking, bereidheid om nieuw en/of ontgonnen terrein te betreden en verantwoordelijkheid samengaan.

D. Inhoud/programma bacheloropleiding

In het programma van de bacheloropleiding kunnen afhankelijk van de aard van de opleiding één of meerdere domeinen (cultuurkunde, geschiedenis, literatuurwetenschap, wetenschap, technologie, samenleving, kunst, media) aan bod komen. In multi- of interdisciplinaire bachelors krijgt de integratie van disciplines aandacht. De student beschikt niet alleen over voldoende en actuele kennis van de bovengenoemde domeinen. De student verwerft de nodige basisvaardigheden om zelfstandig en kritisch met wetenschappelijke literatuur en met wetenschappelijk onderzoek om te gaan.

Tijdens de bacheloropleiding dienen studenten te worden ingewijd in het analyseren van teksten, in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en in het schrijven en redigeren van wetenschappelijke teksten.

De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie.

In de bacheloropleiding wordt aandacht geschonken aan de (internationale) maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

De bacheloropleiding wordt afgesloten met een bachelorscriptie of een alternatieve, in omvang en niveau hieraan gelijke, eindopdracht.

E. Inhoud/programma masteropleiding

In de masteropleiding specialiseert de student zich in een of meerdere domeinen. Het programma biedt ruimte voor grondige bestudering van methodologie en theorie en voor de samenstellende of ondersteunende vakgebieden. In de multi- of interdisciplinaire opleidingen krijgt de integratie van de verschillende disciplines aandacht.

In het programma van de masteropleiding is voldoende ruimte aanwezig voor de ontwikkeling van de specifieke onderzoeksvaardigheden zodat een masterstudent in staat is een masterscriptie te schrijven op het gebied van het object van studie. De masteropleiding wordt afgesloten met een integratieve, afsluitende opdracht (zoals scriptie, stage of projectwerkstuk).

In de masteropleiding wordt bovendien aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

De afgestudeerde:

Kennis en inzicht

1. Heeft kennis van – en inzicht in – de aard, de historische ontwikkeling en de organisatie van de productie, distributie en consumptie van een breed scala van kunst- en cultuuruitingen;
2. Heeft inzicht in de maatschappelijke betekenis van kunst en cultuur en de maatschappelijke structuren en processen waarbinnen kunst en cultuur functioneren;
3. Kent de voor de wetenschappelijke bestudering van kunst en cultuur relevante theoretische concepten en benaderingswijzen uit de economie, de sociologie en de geschiedwetenschap;
4. Is bekend met de voornaamste methoden en technieken van sociaalwetenschappelijk onderzoek en hun toepassingsmogelijkheden op het terrein van de kunst- en cultuurwetenschappen;

Toepassing kennis en inzicht

5. Is in staat empirisch onderzoek op het terrein van de kunst- en cultuurwetenschappen te gebruiken en zelf uit te voeren;
6. Is in staat kunst- en cultuurwetenschappelijke kennis in te zetten in de praktijk van de kunst- en cultuursector;

Oordeelsvorming

7. Is in staat aan de hand van de verworven wetenschappelijke kennis en inzichten de maatschappelijke wording en werking van kunst en cultuur te analyseren;
8. Kan diverse methoden en technieken van sociaalwetenschappelijk onderzoek toepassen voor de beantwoording van relevante wetenschappelijke vraagstellingen;
9. Kan een zinvolle bijdrage leveren aan het wetenschappelijke en maatschappelijke debat over kunst en cultuur;

Communicatie

10. Kan vanuit een probleemstelling vormgeven aan een goed gestructureerd referaat en aan een gedegen onderzoeksopzet en onderzoeksverslag;

Leervaardigheden

11. Kan praktische vraagstukken vertalen naar een wetenschappelijk onderbouwde analyse;
12. Kan de verworven kennis, inzichten en vaardigheden zelfstandig toepassen in de latere beroepspraktijk binnen het culturele veld.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Kennis en inzicht

De afgestudeerde van het masterprogramma Kunst- en Cultuurwetenschappen:

- 1.1 Heeft inzicht in de ontwikkeling, inrichting en werkwijze van de (inter)nationale kunstwereld en culturele industrieën, met name waar het de sociale, organisatorische en beleidsmatige aspecten daarvan betreft, gerelateerd aan ontwikkelingen in de samenleving als geheel;
- 1.2 Kent de voornaamste theoretische inzichten, wetenschappelijke discussies en het onderzoek ten aanzien van de kunstwereld;
- 1.3 Heeft een gedegen kennis van de sociaalwetenschappelijke theorievorming en het onderzoek op het terrein van beleidsmatige en organisatorische vraagstukken binnen de kunstwereld;
- 1.4 Heeft een gedegen kennis van de sociaalwetenschappelijke theorievorming en inzichten op het terrein van cultuurparticipatie;

- 1.5 Heeft inzicht in de wijze waarop betrokken partijen vorm geven aan educatie en communicatie op het terrein van kunst en cultuur.

De afgestudeerde van het masterprogramma Cultural Economics and Entrepreneurship:

- 1.6 Heeft inzicht in de ontwikkeling, inrichting en werkwijze van de (inter)nationale kunstwereld en creatieve industrieën, met name waar het de economische en bedrijfsmatige aspecten daarvan betreft, gerelateerd aan ontwikkelingen in de samenleving als geheel;
- 1.7 Kent de voornaamste theoretische inzichten, wetenschappelijke discussies en het onderzoek ten aanzien van de kunstwereld en creatieve industrieën;
- 1.8 Heeft een gedegen kennis van de sociaalwetenschappelijke theorievorming en het onderzoek op het terrein van beleidsmatige en organisatorische vraagstukken binnen de kunstwereld en creatieve industrieën;
- 1.9 Heeft een gedegen kennis van de wetenschappelijke theorievorming en het onderzoek op het terrein van de culturele economie;
- 1.10 Heeft een gedegen kennis van de wetenschappelijke theorievorming en het onderzoek op het terrein van cultureel ondernemerschap.

Toepassen van kennis en inzicht

De afgestudeerden van beide programma's binnen de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen:

- 2.1 Kunnen vraagstukken uit de praktijk van de kunstwereld vertalen naar onderzoekbare en wetenschappelijk verantwoorde probleemstellingen;
- 2.2 Kunnen zelfstandig gegevens en data verzamelen en die met behulp van relevante theoretische inzichten analyseren aan de hand van zelfstandig geformuleerde probleemstellingen.

Oordeelsvorming

De afgestudeerden van beide programma's binnen de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen:

3. Zijn in staat om een kritische bijdrage te leveren aan het wetenschappelijke debat over de kunstwereld.

Communicatie

De afgestudeerden van beide programma's binnen de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen:

4. Kunnen zelfstandig onderzoek verrichten met gebruikmaking van diverse (kwalitatieve en kwantitatieve) methoden van onderzoek en daarvan middels een helder opgebouwd betoog verslag te doen.

Leervaardigheden

De afgestudeerden van beide programma's binnen de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen:

- 5.1 Zijn in staat om complexe processen en vraagstukken binnen de kunstwereld systematisch te analyseren;
- 5.2 Zijn in staat betrokken en deskundig te functioneren binnen de kunstwereld, zowel waar het de publieke als de private sector betreft.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Schematisch programmaoverzicht Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen 2012-2013

Bachelor-1		
Geschiedenis van Kunst en Cultuur	CC1001	10
Overdracht van Kunst en Cultuur	CC1004	5
Sociologie van Kunst en Cultuur	CC1003	10
Organisatie van Kunst en Cultuur	CC1002	5
Economie van Kunst en Cultuur	CC1005	10
Kunst- en Cultuurbeleid	CC1006	5
Kunst en Cultuur in de Media	CC1015	5
Methoden en Technieken van Sociaalwetenschappelijk Onderzoek	CC1016	5
Academisch Schrijven	CC1008	5
Bachelor-2		
Verdiepingsvakken (verplicht)		
Production and Reception of Culture	CC2005	5 EC
Cultural Economics	CC2008	5 EC
Economic Aspects of Cultural Industries	CC3105	5 EC
Kunstfilosofie	CC2007	5 EC
Theorie en Methoden (verplicht)		
Cultuurtheorie	CC2015	5 EC
Economic Theory	CC2017	5 EC
Statistiek	CC2010	5 EC
Methoden van Kwalitatief en Kwantitatief Onderzoek	CC2014	5 EC
Verdiepingsvakken (keuze)		
De student kiest één vak. <i>In het studiejaar 2012-2013 keuze uit:</i>		5 EC
Creative Cities	CC3203	
Avant-gardes in Context	CC2039	
Media Industries: Trends and Strategies	CC3201	

Research Workshops (keuze)

De student kiest één workshop. <i>In het studiejaar 2012-2013 keuze uit:</i>		5 EC
Cultuurparticipatie	CC3072	
Cultural Management	CC3073	
Arts, Culture and Publicity	CC3113	

Keuzevakken

De student volgt keuzevakken met een totale omvang van 10 EC. 10 EC

Aanbod keuzevakken in 2012-2013 (omvang 5 EC tenzij anders aangegeven):

What is an Emotion?	CC2048	
Media and Communication Theory (10 EC)	CM0001	
Communication Technology and its Impacts	CM9004	
Corporate Communication	CM9001	
Communication and Organizations	CM9002	
Cultural Influences on Communication	CM9003	
Kunst, Educatie en Communicatie	CC2045	
Eigentijds Erfgoed	CC2043	
Art Markets in Context	CC2044	
Consumption and Identity	CC2050	
Extra verdiepingvakken		
Extra Research Workshops		

De student kan ook vakken kiezen uit het aanbod van de bacheloropleiding Geschiedenis of van een andere opleiding van de EUR of andere universiteit. Voor deze vakken is vooraf toestemming nodig van de Examencommissie. Het vak mag niet van inleidend niveau zijn.

Extracurriculair programma voor geselecteerde studenten	CC2100	15 EC
---	--------	-------

Bachelor-3

Verdiepingsvak (verplicht)

Mondialisering en Cultuur	CC2009	5 EC
---------------------------	--------	------

Verdiepingsvak (keuze)

De student kiest één vak. *In het studiejaar 2012-2013 keuze uit:* 10 EC

Arbeidsmarkt in de Culturele Sector	CC3103	
Art, Literature and Capitalism: on the Verge of a Break?	CC3122	
Media Processes and Influences: Theories and Perspectives	CH3028	

Stage (verplicht)

	CC2020	15 EC
--	--------	-------

Afstudeerproject

Bachelor Thesis Class	CC3202	5 EC
-----------------------	--------	------

Bachelor Thesis	CC3000	10 EC
-----------------	--------	-------

MINOR

15 EC

De student kiest één minor uit het aanbod van de EUR. De minor Kunst- en Cultuurwetenschappen is niet toegankelijk voor ACW-studenten. 15 EC

BUITENLANDS STUDIEVERBLIJF (KEUZE)

Buitenland (max. 30 EC)

- Studieverblijf in het buitenland
- Taalcursus ter voorbereiding op een buitenlands studieverblijf (max. 5 EC)

Indien de student kiest voor een studieverblijf in het buitenland, vervalt de minor (15 EC). Afhankelijk van inhoud en omvang van het in het buitenland te volgen programma kunnen kan het vak Mondialisering en Cultuur en/of het verdiepingsvak van 10 EC worden vervangen. Dit is ter beoordeling van de Examencommissie.

Voor de keuzeonderdelen (verdiepingsvakken en research workshops) zijn de volgende drie **adviestrajecten** geformuleerd.

Cultuur en Economie

Creative Cities (5 EC)

Arbeidsmarkt in de Culturele Sector (10 EC)

Cultuurmanagement (5 EC)

Cultuur en Media

Media Industries: Trends and Strategies (5 EC)

Media Processes and Influences (10 EC)

Arts, Culture and Publicity (5 EC)

Cultuur en Organisatie

Avant-gardes in Context (5 EC)

Art, Literature and Capitalism (10 EC)

Cultuurparticipatie (5 EC)

Schematisch programmaoverzicht Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen 2012-2013

Programma Cultural Economics and Entrepreneurship (CEE)

Term 1	Term 2	Term 3	Term 4
Research Seminar: - Cultural Economics: Theory	Research Seminar: - Cultural Economics: Applications	Thematic Seminars: (2 out of 4): - Creativity and the Economy - Cultural Entrepreneurship - Economics of the Performing Arts - Art Markets: Theory and Practice	Master Thesis
Thematic Seminars: - Cultural Organization - Cultural Industries	Thematic Seminar: - Arts Management	Start Master Thesis	
Master Thesis Class CEE ⁷			

Programma Kunst- en Cultuurwetenschappen (KCW)

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Thematische Seminars: - Kunst, Cultuur en Engagem - Kunst, Publiek en Percepti - Cultural Policy	Research Workshops: - Kunst en Educatie - Art and Communicatio	Thematisch Seminar: (1 van de 2): - Cultural Tourism - Cultural Entrepreneurship	Master Thesis
	Thematisch Seminar: - Werelderfgoed	Start Master Thesis	
Master Thesis Class KCW			

⁷ In 2012-2013 wordt nog de naam Research Workshop gehanteerd voor dit studieonderdeel dat nu geconcentreerd wordt gegeven in één blok (blok 2). Vanaf 2013-2014 zullen benaming en programmering worden gesynchroniseerd met die in het programma KCW: Master Thesis Class, verspreid over de blokken 1 en 2.

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

Gegevens over uitval en rendement: EUR en landelijk gemiddelde (bestand 1cHO)

Tabel B2.1 Vertrek bachelorstudenten (VWO Instroom)

B Algemene cultuurwetenschappen (56823)

(voltijdse instroom)

* voorlopige cijfers op peildatum 1-oktober

Cohort	Vertrek bachelorstudenten bij de opleiding				Selectiviteit van 1e jaar	
	Omvang cohort	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar		
	absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is				
Totaal Universiteiten						
	02/ 03	113	16	21	26	62
	03/ 04	111	14	20	26	55
	04/ 05	95	20	25	29	68
	05/ 06	125	14	18	21	65
	06/ 07	139	16	22	23	69
	07/ 08	138	18	26	26	69
	08/ 09	130	27	34	*38	*71
	09/ 10	166	16	*25		
	10/ 11	180	*18			
Per Universiteit						
EUR	02/ 03	51	10	16	22	45
	03/ 04	36	17	19	25	67
	04/ 05	24	25	25	25	100
	05/ 06	35	9	11	14	60
	06/ 07	37	11	14	14	80
	07/ 08	34	15	15	18	83
	08/ 09	37	27	35	*46	*59
	09/ 10	52	13	*21		
	10/ 11	57	*21			

**Tabel B5.1 Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (en hoop binnen instelling)
(VWO Instroom)**

B Algemene cultuurwetenschappen (56823)
(voltijdse instroom)

Cohort	Omvang	% van	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst	
			he rins. totale cohort	na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
		absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is						
Totaal Universiteiten									
	02/ 03	95	84	27	58	68	76	81	81
	03/ 04	95	86	38	66	78	81	85	89
	04/ 05	76	80	36	63	70	76	79	80
	05/ 06	108	86	35	68	79	83		
	06/ 07	116	83	32	66	78			
	07/ 08	113	82	33	68				
	08/ 09	95	73	36					
	09/ 10	140	84						
	10/ 11	148	82						
Per Universiteit									
EUR	02/ 03	46	90	30	54	70	78	85	85
	03/ 04	30	83	50	67	80	83	90	90
	04/ 05	18	75	67	78	78	89	100	100
	05/ 06	32	91	56	72	81	84		
	06/ 07	33	89	39	85	91			
	07/ 08	29	85	52	79				
	08/ 09	27	73	41					
	09/ 10	45	87						
	10/ 11	45	79						

**Tabel B5.2 Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (en hoop binnen instelling)
(Totale instroom)**

B Algemene cultuurwetenschappen (56823)
(voltijdse instroom)

Cohort	Omvang	% van	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst	
			he rins. totale cohort	na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
		absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is						
Totaal Universiteiten									
	02/ 03	160	84	32	59	69	74	78	79
	03/ 04	156	80	40	65	75	79	82	85
	04/ 05	125	63	39	66	74	78	79	80
	05/ 06	167	79	37	66	75	78		
	06/ 07	164	71	32	64	78			
	07/ 08	176	72	33	61				
	08/ 09	162	69	37					
	09/ 10	213	72						
	10/ 11	214	69						
Per Universiteit									
EUR	02/ 03	67	87	37	60	73	79	84	84
	03/ 04	53	78	45	60	70	74	79	79
	04/ 05	35	50	63	74	77	83	89	89
	05/ 06	57	72	44	60	68	70		
	06/ 07	53	66	30	66	79			
	07/ 08	56	65	41	59				
	08/ 09	45	56	31					
	09/ 10	74	65						
	10/ 11	63	52						

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Onderstaande gegevens zijn aangeleverd door de VSNU en gebaseerd op het bestand 1cijferHogerOnderwijs (1cHO). Bij de tabellen is de nummering van de VSNU aangehouden. Cijfers van vergelijkbare opleidingen aan andere universiteiten zijn niet beschikbaar omdat de opleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen aan de EUR tot en met het studiejaar 2010-2011 een opleiding was met een unieke CROHO-code.

Tabel

M3.1 Studieduur masteropleiding naar onderwijs-herkomst

M Kunst- & cultuurwetenschappen (60087)

(voltijdse instroom)

afstudeer cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld
	in maanden		in maanden		in maanden		in maanden	
EUR								
03/ 04	3	12					1	12
04/ 05	17	15	2	14			7	14
05/ 06	28	16	1	11			2	12
06/ 07	22	15	3	12			8	13
07/ 08	20	19	4	22	1	16	5	12
08/ 09	35	17	5	12	1	24	8	17
09/ 10	28	15	7	15			9	12
10/ 11	45	18	6	15			6	13

Tabel M1.1 Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom

M Kunst- & cultuurwetenschappen (60087)

(deeltijdse instroom)

Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom						
Jaar	Eigen	Andere universiteiten			Totaal	
	universiteit	NL	HBO	Buiten HO		
EUR						
04/ 05	1	0	0	0	1	
09/ 10	0	1	0	1	2	
10/ 11	0	2	0	0	2	

Tabel

M6.1 Mastergeslaagden per jaar per instelling
M Kunst- & cultuurwetenschappen (60087) bij alle universiteiten
(totaal van voltijdse en deeltijdse instroom samen)

Cohort	Totaal	LEI	RUG	UU	EUR	TUD	TUE	UT	WU	UM	UvA	VU	RU	TiU
03/ 04	4	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04/ 05	26	0	0	0	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0
05/ 06	32	0	0	0	32	0	0	0	0	0	0	0	0	0
06/ 07	33	0	0	0	33	0	0	0	0	0	0	0	0	0
07/ 08	30	0	0	0	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0
08/ 09	49	0	0	0	49	0	0	0	0	0	0	0	0	0
09/ 10	44	0	0	0	44	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10/ 11	58	0	0	0	58	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Gerealiseerde docent-studentratio

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

Student-docentratio

Ratio	25 : 1
--------------	--------

Bron: Education Figures ESHCC 2011-2012, tabel 13.1

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Student-docentratio

Ratio	21 : 1
--------------	--------

Bron: Education Figures ESHCC 2011-2012, tabel 13.1

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Bacheloropleiding Algemene Cultuurwetenschappen

Contacturen (gemiddeld aantal per week)

Studiejaar	1	2	3*
Contacturen	12	11	4

Bron: Rooster 2012-2013

* De tweede helft van het derde studiejaar bestaat uit een stage en het schrijven van de bachelor thesis.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Contacturen (gemiddeld aantal per week)

Studiejaar	1
Contacturen	6,25

Bron: Rooster 2012-2013

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Woensdag 23 mei 2013

08:00-08:30: Aankomst commissie

08:30-09:15: Gesprek met inhoudelijk verantwoordelijken

- Prof. dr. Koen van Eijck (afdelingshoofd Kunst- en Cultuurwetenschappen)
- Dr. Filip Vermeylen (coördinator masterprogramma Cultural Economics and Entrepreneurship)
- Dr. Erik Hitters (onderwijsdirecteur)
- Drs. Sonja Braber (beleidsmedewerker onderwijs)

09:15-10:00: Gesprek met studenten van de bachelor Algemene Cultuurwetenschappen

- Joris van Son (BA-1)
- Isabella van der Gaag (BA-1)
- Siobhan Burger (BA-2)
- Rio Sarah Nederveen (BA-2)
- Lisa Fuchs (BA-3)
- Barbra Stok (BA-3)

10:00-10:45: Gesprek met studenten van de master Kunst- en Cultuurwetenschappen

- Max Majorana (KCW) (BA ACW - RU Nijmegen)
- Tessa Kersbergen (KCW) (HBO en pre-master EUR)
- Hanneke Bezemer (KCW) (HBO en pre-master EUR)
- Hazal Kart (CEE) (BA ACW - EUR)
- Anton Malaktaris (CEE) (BA Quant. methods in econ. & management, Athens University)
- Wybrich Willems (CEE) (HBO en pre-master EUR)

10:45-11:00: Pauze, overleg commissie

11:00-12:00: Gesprek met docenten van de bachelor ACW en de master KCW¹

- Dr. Laura Braden (UD)
- Dr. Christian Handke (UD)
- Dorus Hoebink, MA (promovendus/WD)
- Dr. Stijn Reijnders (UHD)
- Niels van Poecke, MA (docent-promovendus)
- Dr. Marilena Vecco (UD)

12:00-12:45: Pauze, inclusief lunch / inloopsprek

12:45-13:15: Opleidingscommissie

- Dr. Pauwke Berkers (voorzitter)
- Erwin Dekker, MSc. (docentlid)
- Jaco van den Dool, MA (docentlid)
- Anouk Hendrikse (studentlid)
- Thomas Teekens (studentlid)
- Frank Weij (studentlid)
- Marcella van Coevorden (ombudsstudent)

13:15-14:00: Examencommissie en studieadviseur

- Prof. dr. Jeroen Jansz (voorzitter)
- Dr. Stijn Reijnders (lid)
- Dr. Filip Vermeylen (lid)
- Drs. Mariëlle van Leeuwen (studieadviseur)

14:00-14:15: Pauze**14:15-14:45: Gesprek met alumni**

- Avril Hensen (KCW-2012) (*eigen bedrijf: freelance fondsenverver, redacteur en onderzoeker in de culturele sector*)
- Jeannine Julen (KCW-2011) (*werkzaam geweest bij dagbladen; volgt momenteel de Postacademische Dagblad Opleiding Journalistiek*)
- Renate Buijze (CEE-2011) (*werkzaam geweest in de culturele sector; momenteel promovenda faculteit Rechten - EUR*)
- Abdul-Razak Tahiru (CEE-2012) (*eigen bedrijf: exchange of artifacts and crafts from Ghana*)
- Lydie van Gool (CEE-2012) (*werkzaam als fondsen- en sponsorverver*)

14:45-15:15: Voorbereiden eindgesprek**15:15-16:00: Eindgesprek met management**

- Prof. dr. Dick Douwes (decaan)
- Prof. dr. Koen van Eijck (afdelingshoofd Kunst- en Cultuurwetenschappen)
- Dr. Filip Vermeylen (coördinator masterprogramma Cultural Economics and Entrepreneurship)
- Dr. Erik Hitters (onderwijsdirecteur a.i.)
- Drs. Sonja Braber (beleidsmedewerker onderwijs)
-

16:00-18:00: Opstellen voorlopige bevindingen**18:00-18:15: Mondelinge rapportage voorlopige bevindingen**

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

<i>Bachelor Algemene Cultuurwetenschappen</i>	<i>Master Kunst- en Cultuurwetenschappen</i>
283890	338549
312641	287920
326056	325467
305454	302197
336187	335607
325493	279269
294508	302263
306967	310662
297963	336449
319142	362224
321290	360193
335397	338290
334960	345971
335609	362033
320266	347461
305071	
323632	
317270	
337177	
326539	
329083	

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving):

Toetsmateriaal van alle cursussen

- Opgaven schriftelijke tentamens
- Opgaven schriftelijke hertentamens
- Richtlijnen voor opdrachten, werkstukken, verslagen etc., zoals die zijn te vinden in de studiehandleiding van het vak

Alle materialen van de door de commissie geselecteerde cursussen

- Studiehandleiding
- Vakevaluaties 2010-2011, 2011-2012, 2012-2013
- Verplichte literatuur
- Toetsopgaven met bijbehorende beoordelingscriteria en normering
- Representatieve selectie (15) van feitelijk gemaakte toetsen en beoordelingen

Het betrof de volgende vakken:

- CC1001: Geschiedenis van Kunst en Cultuur
- CC1003: Sociologie van Kunst en Cultuur
- CC1006: Kunst- en Cultuurbeleid
- CC1016: Methoden en Technieken van Sociaalwetenschappelijk Onderzoek
- CC2005: Production and Reception of Culture
- CC3203: Creative Cities
- CC3113: Arts, Culture and Publicity
- CC2017: Economic Theory
- CC2009: Mondialisering en Cultuur
- CC3122: Art, Literature and Capitalism: on the verge of a break?
- CH3028: Media Processes and Influences; theories and perspectives
- CC4111: Cultural Economics: theory
- CC4105: Arts Management
- CC4115: Cultural Entrepreneurship
- CC4117: Art Markets: theory and practice
- CC4016: Kunst, Cultuur en Engagement
- CC4018: Art and Communication
- CC4006: Werelderfgoed
- CC4015: Cultural Tourism

Overige materialen

Tussentijdse interne opleidingsevaluatie 2009

- Zelfevaluatie t.b.v. de interne tussentijdse opleidingsevaluatie
- Rapport van de interne tussentijdse evaluatiecommissie
- Plan van aanpak n.a.v. de interne tussentijdse opleidingsevaluatie

Aanvullende documenten m.b.t. de bacheloropleiding

- Studiewijzer bachelor Algemene Cultuurwetenschappen
- Verslag studiekeuzegesprekken 2012
- Voorstel mentoraat (2012)
- Training Effectief Studeren in BA-1
- Schrijfwijzer Media, Communicatie en Cultuur 2012-2013
- Eindrapportage Bindend Studieadvies 2011-2012
- Stagehandleiding bachelor Algemene Cultuurwetenschappen 2013
- Uitwisselingsprogramma bachelor Algemene Cultuurwetenschappen
- Procedure Bachelor Thesis
- Toelichting beoordeling Bachelor Thesis
- Evaluatie Bachelor Thesis Traject 2010-2011
- Projectbeschrijving *Nominaal is Normaal* binnen de ESHCC
- Huidige stand van zaken *Nominaal is Normaal*

Aanvullende documenten m.b.t. de masteropleiding

- Studiewijzers master Kunst- en Cultuurwetenschappen
- programma *Kunst- en Cultuurwetenschappen*

- programma *Cultural Economics and Entrepreneurship*
- Procedure Master Thesis
- Toelichting beoordeling Master Thesis

Tevredenheidsonderzoeken

- Curriculumevaluatie bachelor en master 2010-2011
- Curriculumevaluatie bachelor en master 2011-2012
- Jaarverslag vakevaluaties 2011-2012
- Rapportage alumni-onderzoek masteropleidingen ESHCC (2011)
- EUR-rapportage over minorsysteem en studenttevredenheid (2012)
- Resultaten Nationale Studentenenquête (NSE) 2011
- Scores Elsevier, *De Beste Studies* (2012)
- Scores Keuzegids Universiteiten (2012)
- Scores Keuzegids Masters (2013)
- Rapportage medewerkerstevredenheidsonderzoek (2011)

Toetsen en Examencommissie

- Verslagen vergaderingen Examencommissie 2010-2011, 2011-2012 en 2012-2013
- Jaarverslag Examencommissie 2010-2011 en 2011-2012
- Regels en Richtlijnen van de Examencommissie 2012-2013
- Eindrapport EUR-projectgroep *Toetsen en Examencommissies* (2011)
- Toetsplannen BA ACW en MA KCW (2012)
- Toetsbeleid ESHCC (2013)
- Informatie over fraude en plagiaat

Opleidingscommissie

- Verslagen van de vergaderingen van de Opleidingscommissie (maart 2011-april 2013)
- Jaarkalender Opleidingscommissie
- Afspraken over taken en werkwijze Opleidingscommissie (2012)

Managementinformatie

- Onderwijsstatistieken ESHCC 2010-2011
- Education Figures ESHCC 2011-2012

Personeelsbeleid

- Regeling Basiskwalificatie Onderwijs
- Regeling Promovendi
- Regeling Docent-Promovendi

Diversen

- Verslag bijeenkomst Beroepenveldcommissie Kunst- en Cultuurwetenschappen (2012)
- Boeien, Binden, Begeiden, Project *Goed uit de Startblokken; Studiesucces in bachelor-1* (EUR, 2010)
- Projectplan FHKW *Goed uit de Startblokken* (2010)

- Voortgang Strategie ESHCC (2013)
- Prestatieafspraken ESHCC (2012)
- Student Manual Osiris, Blackboard and SIN-Online

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: **VERSCHAFFEL BART**

ADRES: **NAAMSESTRAAT 44, 3000 LEUVEN**

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

Kunst & Cultuur wetenschappen

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Utrecht* DATUM: *6/09/2016*

HANDTEKENING:

[Handwritten signature]

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Prof. Dr. Michael Astor

ADRES: Huden Wurtten 10 D-7489 Greifswald

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVINGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

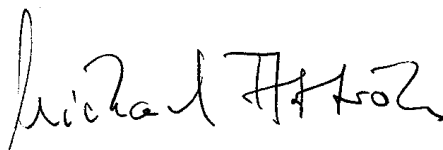
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 6. IX. 2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

J. J. van Maanen

ADRES:

Wooiland 68 Groningen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

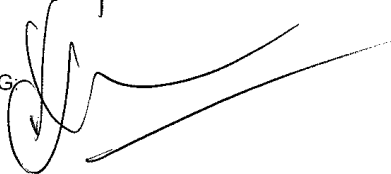
PLAATS:

Groningen

DATUM:

6 september 2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *GEERT LERNOUT*

ADRES: *VOLHARDINGSTRAAT 102 B-2020 ANTWERPEN - BELGIË*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

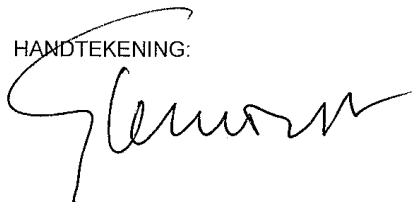
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Antwerpen, B.*

DATUM: *13/8/2012*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Susan Leffers

ADRES: VU - De Boelelaan 1105 1081 HV A'd.

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht   DATUM: 6-9-'12

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Andreas Frikens*

ADRES: *Neidingen 33, 4783 St. Vith / B*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *St. Vith*

DATUM: *06.09.2012*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Sylvia Alting van Geusau*

ADRES: *Vincent van Goghstraat 136*
1072 kw Amsterdam

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE:

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

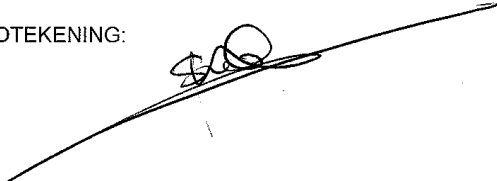
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Utrecht*

DATUM: *6-09-2012*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Renate Preenen

ADRES: Simon Stevinweg 21, 1105 AB Bussum

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVINGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 09-10-2012

HANDTEKENING:

Bijlage commissiesamenstelling Kunst & Cultuur

	RUG	RU	VU	UU	UvA	EUR	UM	UvT	OU	LEI
	29-30 okt 2012	15-16 nov 2012	3-4 dec 2012	11-12 feb 2013	19-21 mrt 2013	24 apr 2013	31 mei 2013	29-30 mei 2013	14 jun 2013	20-21 jun 2013
<i>Voorzitter</i>										
Verschaffel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Kerncommissie</i>										
Lernout	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Van Maanen		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Astroh	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Cultuurhistorici</i>										
De Vries	x	x								
Legene				x		x	x	x	x	x
Aerts			x		x					
<i>Kunsthistorici</i>										
Westermann			x	x	x					x
Martens	x	x								
<i>Media</i>										
Fickers		x	x		x	x				
<i>Religie</i>										
Van Henten								x		
<i>Studentleden</i>										
Seugling	x	x			x					
Alting van Geusau			x	x		x	x	x	x	x
<i>Secretaris</i>										
Prenen		x		x		x	x	x		
Textor	x		x	x	x				x	x
Van der Spek			x							
Van der Weiden					x					